Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Felsőlajos Község Önkormányzata

FELSŐLAJOS

HEP 2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 3
A település bemutatása 3
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai 7
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 9
1. Jogszabályi háttér bemutatása 9
2. Stratégiai környezet bemutatása 9
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 30
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 43
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 48
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 53
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 58
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 59
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 61
10. A HEP IT részletei 61
1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 61
2. Jövőképünk 63
3. Megvalósítás 74
4. Elfogadás módja és dátuma 78

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (Ebktv.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" című dokumentummal összhangban Felsőlajos Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait. Az önkormányzat az Ebktv. 31. § (2) bekezdése alapján e programmal összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más dokumentumait,[1] és a HEP elkészítésébe bevonja partnereit, különösen a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóit.

A település bemutatása

Felsőlajos Bács-Kiskun megye északi határán, a kiskunsági homokhátság térségében, Kecskeméttől 20 km-re északnyugatra található. A település az 1900-as években vasúti megállóhelyéről és tanyai iskoláiról vált ismertté. A tanyák őslakossága kun és Jászberényből idetelepült jász, de az évtizedek alatt a népesség összetétele jelentősen megváltozott. Az itteni futóhomok, melyet a helybeliek csak „posza homoknak" neveztek, szerény megélhetést nyújtott az itt élő családoknak. Jelentős volt az állattartás, a „közös legelő" elnevezést ma is őrzi a külterületi lakott hely a „Közös" névvel. A település központi részén az ún. „Besenyi földön" felépült sorházakat nevezték „Pucok falunak". Az elnevezés onnan ered, hogy úgy emelkedtek ki ezek a házak a puszta síkságból, mint a „pucok" túrások. Ez volt a mai közösség magja. Felsőlajos kialakulását az 1929-ben Amerikából hazatelepült Máthé József alapozta meg, aki ott ismerkedett meg különös almafajtákkal, úgy, mint jonatán, golden, starking. Hazatérve eldöntötte, hogy Magyarországon is elterjeszti e fajták termesztését. Járta az országot, kereste a helyét a telepítésnek, így akadt rá a felsőlajosi pusztaságra. 50 hold földterületen kezdett hozzá az almatermesztéshez, ezzel életlehetőséget teremtve az itt élő embereknek, akik az ő példáját követték. Faiskolát létesített, facsemetével fizetett a munkásainak, ezzel is támogatva őket saját gyümölcsöseik telepítésében. 1935 és 1940 között bevezette a villanyt, ezzel emberibb körülményeket biztosított. A háború visszavetette a település fejlődését, és jó néhány évet kellett várni arra, hogy elindulhasson a falu kialakulása.

1958-ban kapott a település rendezési tervet, ezt követően Lajosmizse-Közös néven tanyaközponttá vált, amely 1960-ban mindössze 60 lelket számlált. Ez azt jelentette, hogy feloldották az addigi építési tilalmat és engedélyezték újabb tanyák, lakóházak építését, ennek köszönhetően 15 év múlva már hatszor annyian lakták a tanyaközpontot. Nagy volt az építési kedv, néhány év alatt gomba módon szaporodtak a házak, ekkor épült a mai Iskola és Óvoda utca által határolt tömbben mintegy 20 ház. Meghatározó volt Felsőlajos életében az Almavirág Termelőszövetkezeti Szakcsoport, amely 1961. február 21-én alakult meg 171 taggal, mezőgazdasági alaptevékenység közös végzésére. Sokáig ez az egyetlen munkahely biztosított munkalehetőséget az itt élők számára,

[1] Különösen ide tartozik a Költségvetési rendelet, Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció.

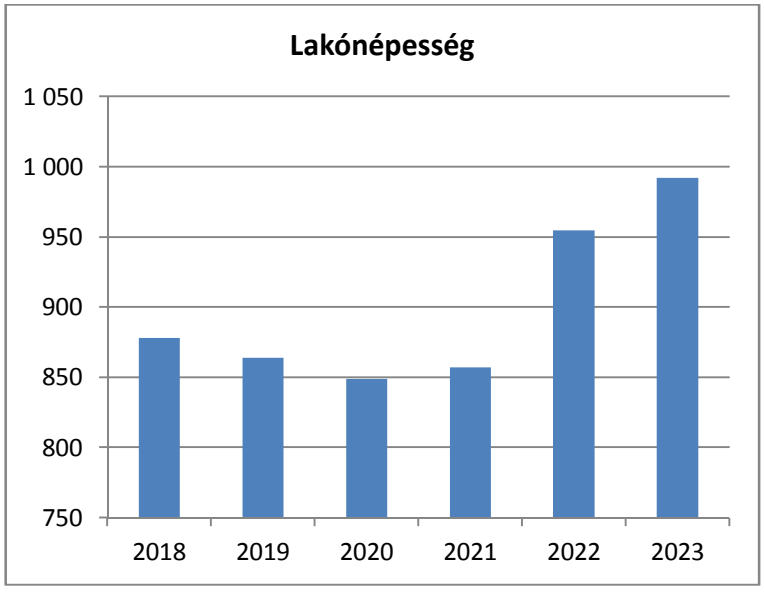
ezáltal megalapozva a község fejlődését, növelve vonzerejét. 1974-ben kapta meg a település a Felsőlajos nevet külterületi lakott helyként.

1986. január 1-én az Elnöki Tanács Felsőlajost Lajosmizse Nagyközségének társközségévé nyilvánította. Az 1989-es szabad választások törvényei értelmében vált önálló községgé, önálló önkormányzattal. Európában már sok helyen ismerté tette a települést a Tanyacsárda, mely az Alföld romantikus atmoszféráját és hangulatát idézi. Mind a külföldi, mind a hazai turisták között népszerű és elismert idegenforgalmi látványosság lovas programjaival és gasztronómiai szolgáltatásaival.

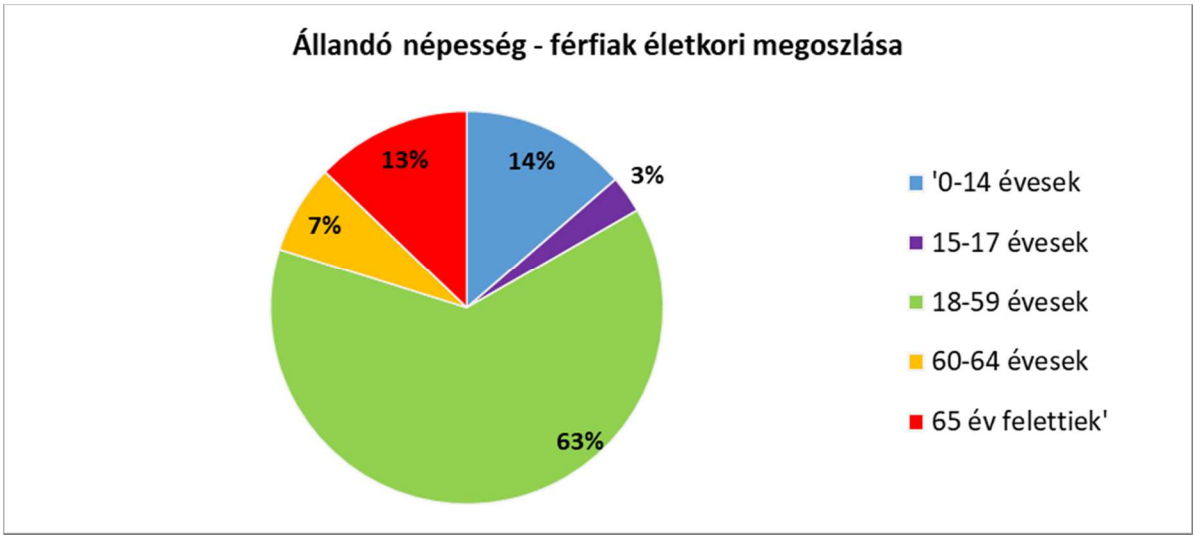
Az általános jellemzők köréből nem hagyható ki a község kiváló közlekedés-földrajzi helyzete. A Budapest és Szeged tengelyvonalában elhelyezkedő település – az M5-ös autópályának és az 50-es számú főútnak köszönhetően – kapcsolódik Európa vérkeringéséhez.
A település dinamikus fejlődése köszönhető fenti kedvező fekvésnek, mivel számos üzem telepedett le az utóbbi években, amelyek munkahelyeket biztosítanak az itt élő embereknek.

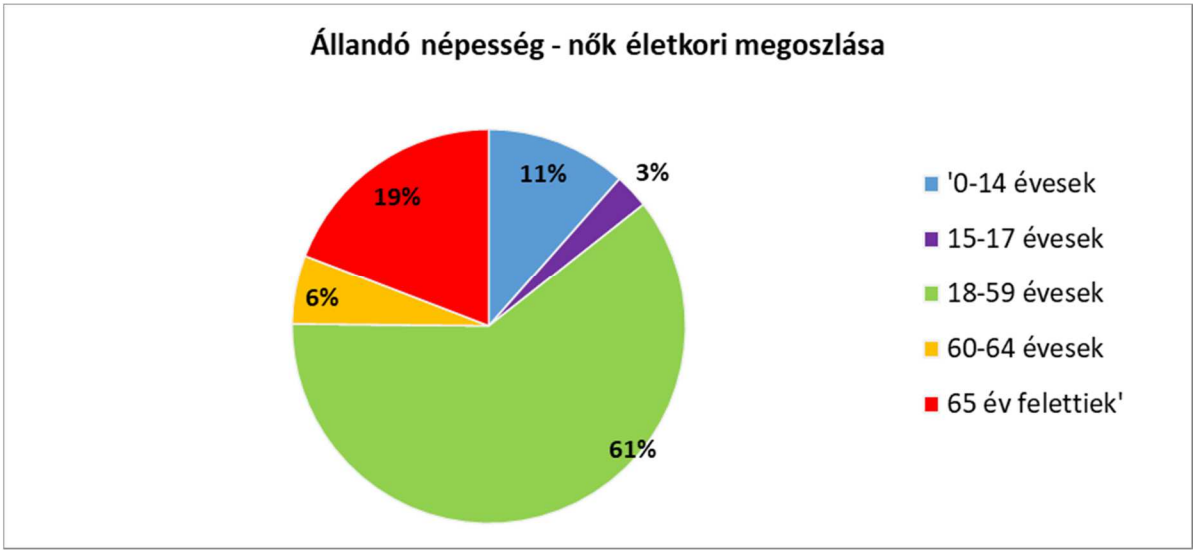
1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	878	bázis év
2019	864	98,41%
2020	849	98,26%
2021	857	100,94%
2022	955	111,44%
2023	992	103,87%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR		

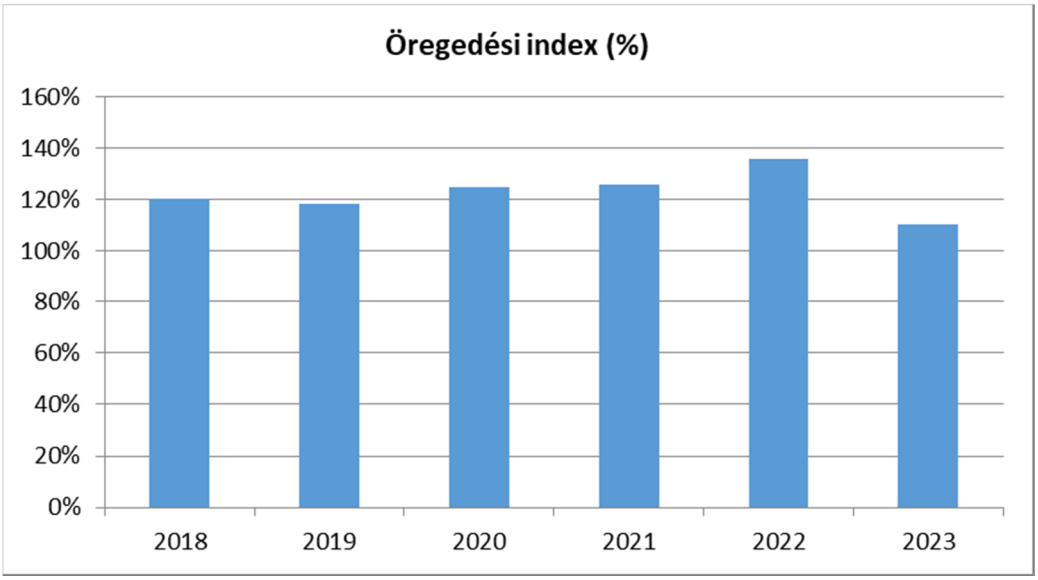
A lakónépesség száma a bázisévhez képest 2020. után folyamatos növekedést mutat.

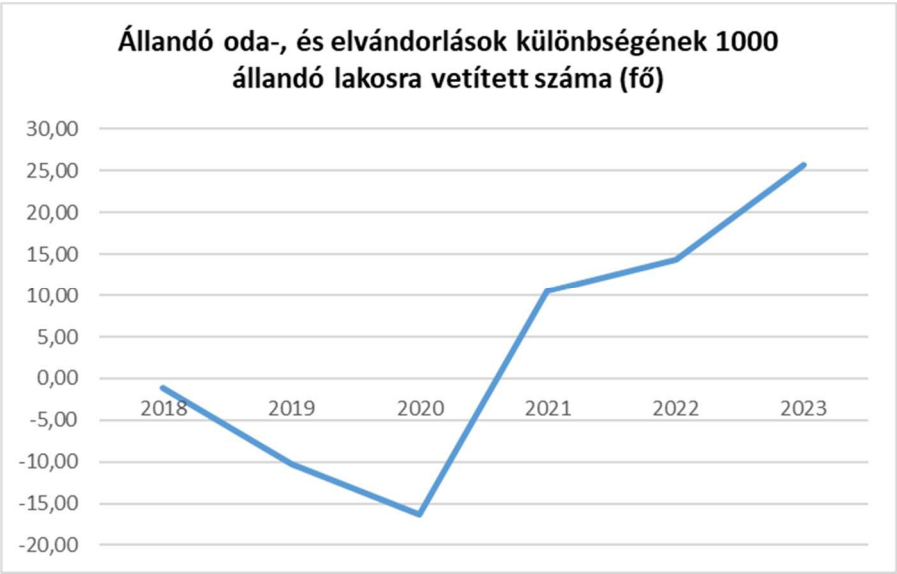
Az állandó népességen belül a 65 év felettiek korcsoportjában magasabb egyedül a nők aránya, minden más korcsoportban a férfiak aránya magasabb.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2018	143	119	120,17%
2019	142	120	118,33%
2020	155	124	125,00%
2021	151	120	125,83%
2022	155	114	135,96%
2023	163	148	110,14%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR			

Az öregedési index az időskorúak gyermekkorúakhoz viszonyított arányát méri, mely értéke 2019 óta folyamatosan emelkedett 2022-ig. 2023-ban jelentős csökkenés látható, azonban az érték alapján a település még mindig idősödik.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2018	-1,14
2019	-10,33
2020	-16,35
2021	10,55
2022	14,35
2023	25,68
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR	

A 2019-2020. évek magasabb értékű elvándorlási értékei után 2021 óta kedvező folyamatként a bevándorlások száma meghaladja az elvándorlást.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2018	1,14
2019	-10,33
2020	3,50
2021	-10,55
2022	-8,83
2023	6,16
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR	

A természetes szaporodás mutatójában 2018-től megfigyelhető, hogy jellemzően minden második évben az élve születések száma meghaladja a halálozások számát, azonban ennek mértéke alacsonyabb, mint amennyivel magasabb értékűek a halálozások.

Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Felsőlajos Község Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)[2] által:

- diszkriminációmentességet,[3]
- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,[4]
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, [5]
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.[6]

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés

[2] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (1) bek.
[3] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. ab) pont.
[4] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5 § (1) bek, e) pont.
[5] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. bb) pont.
[6] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. b), ba), ca) pont.

biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben – mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél elsősorban hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyeinek javítását célozza minden településen. Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint másokét. A HEP-ek nem mellékesen létrehoznak egy a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. A HEP alkalmat és lehetőséget teremt helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja az MNTFS és más felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.[7]

A HEP helyzetelemző részének céljai:

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.[8] E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

A HEP IT céljai:

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.[9] További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.[10] A felzárkózás-politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékkal élő személyek, nők és az idősek – helyzete és életminősége javuljon.[11]

[7] MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).
[8] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3) bek.
[9] Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3-4) bek.
[10] Alaptörvény XXV. cikk.
[11] Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030). p. 166.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország nemzetközi és szupranacionális jogból származó kötelezettségeire, és a nemzeti hagyományokra való tekintettel, az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdítása nemzeti feladat. Az Alaptörvény különösen a II. cikk, és a XV. cikk (4) pontjára való tekintettel „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” [12]

A HEP elkészítésének kötelezettségét az Ebktv. 31. § (1) bekezdése tartalmazza. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete tartalmazza.

A HEP alkalmazása során figyelemmel kell lenni más, az esélyegyenlőséget érintő jogszabályra is, különösen:

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés terén a nemzetközi, a szupranacionális, és a nemzeti célkitűzések egybecsenghetnek. Nemzetközi[13] célkitűzések:

1. **Nincs szegénység**
2. **Nincs éhség**
3. **Jó egészség és jó közérzet**
4. **Minőségi oktatás**

[12] Vö. Jat.24. § (1) bek.

[13] Forrás: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (2017) határozata, amelyet a Közgyűlés 2017 július 6-án fogadott el, a Statisztikai Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrenddel kapcsolatos munkája (A/RES/71/313).

5. Nemek közötti egyenlőség
6. Tiszta víz és higiénia
7. Megfizethető és tiszta energia
8. Tisztességes munka és gazdasági növekedés
9. Ipar, innováció és infrastruktúra
10. Csökkentett egyenlőtlenség
11. Fenntartható városok és közösségek
12. Felelősségteljes fogyasztás és termelés
13. Klíma akció
14. Élet a víz alatt
15. Élet a szárazföldön
16. Béke, igazságosság és erős intézmények
17. Partnerség a célokért

Szupranacionális[14] célkitűzések:

A Területi Agenda figyelembe veszi a közelmúltbeli szakpolitikai kereteket és menetrendeket.[15] Európa egységességének megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy **hidat képezzünk** az eltérő jövedelmű, oktatási hátterű, kultúrájú, vallású, valamint különböző hagyományokkal rendelkező emberek között. Elő kell segítenünk a civil társadalom tagjai közötti együttműködést, és fokoznunk kell a szolidaritásukat a **szegregáció csökkentése**, valamint a **társadalmi befogadás** előmozdítása érdekében, a **sokszínűség**et pedig az **általános jóllét** szolgálatába kell állítanunk.

Nemzeti célkitűzések:

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.), majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.) 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), illetve a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2021–2024. évekre szóló kormányzati intézkedési terve (Kormány 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozata), és 2025. július 1-én hatályba lépett a *Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030* végrehajtásának a 2025–2027. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről szóló 1219/2025. (VI. 23.) Korm. határozat, amely a következő évekre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait:

I. Születés és gyermekkor
II. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig
III. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód
IV. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság
V. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem
VI. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás
VII. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés

[14] Forrás : Területi Agenda 2030.
[15] Forrás : Területi Agenda 2030 : Idetartozik többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és a fenntartható fejlődési célok (2015), a Párizsi Megállapodás (2015), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Új városfejlesztési menetrendje (2016), az Európai Bizottság „Fenntartható Európa 2030-ra" című vitaanyaga (2019), a 2021–2027- es időszakra szóló, jövőbeli uniós kohéziós politikára irányuló javaslat (2018), az Európai Unió városfejlesztési agendája (2016), az Új Lipcsei Charta (2020), a Jobb életminőség a vidéki területeken című Cork 2.0 nyilatkozat (2016), az OECD város- és vidékpolitikára vonatkozó elvei (2019), az európai zöld megállapodás és az ahhoz kapcsolódó Fenntartható Európa beruházási terv és méltányos átállási mechanizmus (2020), az uniós helyreállítási program (2020), valamint az Európai Unió Tanácsa releváns következtetései.

VIII. Az MNTFS 2030 megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnerség
IX. Az MNTFS 2030 nyomon követése, monitoring

Társadalmi felzárkóztatást az MNTFS-en kívül, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmaznak:

- Magyarország Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiája 2025-2036 TERVEZET a Stratégiai Környezeti Vizsgálat társadalmi konzultációs céljaira
- „Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia, 2007-2032
- Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Terv
- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024
- Idősügyi Nemzeti Stratégia
- Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025.)
- „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban" (2021–2030) [16]

1. „Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia, 2007-2032

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

2. Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Terv

Az Országgyűlés a 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatában fogadta el Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervet a Magyarországon élő romák gazdasági-társadalmi helyzetének javításával kapcsolatos elkötelezettsége jeleként. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani. A Stratégiai Terv célja a roma lakosság társadalmi, gazdasági integrációja feltételeinek megteremtése, életkörülményeik javítása, a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáférésének javítása, valamint a romák és nem romák életkörülményei között kialakult szakadék csökkentése, hosszú távon megszüntetése. A Stratégiai Tervben megfogalmazott feladatok célja a hatékonyabb gazdaságpolitika kialakítása, illetve ennek hosszú távú fenntarthatósága (pl. versenyképesség növekedése, foglalkoztatottság javulása, szociális transzferek, az eltartottak számának csökkenése).

3. Új Roma Stratégia (2019–2030) (A stratégia csak a határozatban megjelölt településeket érinti)

A Kormány 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozata az Új Roma Stratégiával (2019–2030) összefüggő feladatok meghatározásáról című dokumentumban a) megállapítja, hogy az általa

[16] Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban" (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

megtárgyalt Új Roma Stratégia (2019–2030) című dokumentum (a továbbiakban: Stratégia) intézkedési tervek és intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat; b) felhívja a miniszterelnöki biztos kinevezéséről szóló 3/2019. (IV. 18.) ME utasítással kinevezett miniszterelnöki biztost (a továbbiakban: miniszterelnöki biztos) és a belügyminisztert, hogy a Stratégia tervezetét egészítsék ki a 2021–2027-es európai uniós tervezési ciklus forrásfelhasználásának feltételeiről szóló elemekkel. Felelős: miniszterelnöki biztos belügyminiszter Határidő: a feltételek ismertté válását követő 90. nap 2. A Kormány a) egyetért azzal, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a „Felzárkózó települések" programjában kijelölt 30 település mellett Csörög, Monor és Nagybárkány településeken fejlesztési programot indítson, valamint felhívja a belügyminisztert, hogy a miniszterelnöki biztos együttműködésével és az érintett miniszterek bevonásával gondoskodjon e három településnek a „Felzárkózó települések" programjába történő bevonásáról a következő fejlesztési feladatok megvalósításával: aa) Csörög településen közösségi tér kialakítása, komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások kiszélesítése, valamint a gyermekjóléti alapellátások fejlesztése, ab) Monor Tabán városrészében felújítás alá eső házak, illetve a közfürdő állapotának felmérése, az ingatlanok tulajdonjogi helyzetének rendezése, lakások vásárlása, a településrész képének, lakhatási viszonyainak javítására infrastrukturális beruházások kivitelezése, ac) Nagybárkány településen komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások fejlesztése, a közösségfejlesztést célzó infrastrukturális fejlesztés és programok indítása; Felelős: belügyminiszter miniszterelnöki biztos érintett miniszterek Határidő: azonnal b) felhívja a belügyminisztert, hogy tegyen javaslatot a „Felzárkózó települések" hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat 1. pontjában meghatározott települési körből a bevonásra javasolt következő 30 településre.

4. Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024

Az Országgyűlés a 88/2009. (X. 29.) OGY határozatában fogadta el a „Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009–2024" című stratégiai programot. A Kormány megalkotta a Nemzeti Ifjúsági Programot, amely a tanulás, a munkavállalás, az otthonteremtés és a családalapítás területein egyenlő esélyeket kíván teremteni a fiatalok számára a sikeres felnőtté váláshoz. A Nemzeti Ifjúsági Program helyett a stratégia a Nemzeti Ifjúsági Stratégia elnevezést viseli, ami jobban kifejezi az ifjúsági területtel kapcsolatos hosszú távú tervezési igényt. A stratégia mint keret, lehetőséget ad arra, hogy kormányzati ciklusokon átívelő célokkal és irányokkal lehessen tervezni rövidebb időtávra, a konkrét cselekvési programokat eszközként használva a Nemzeti Ifjúsági Stratégia (a továbbiakban: Stratégia vagy NIS) céljainak eléréséhez.
A 2009-2024 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Ifjúsági Stratégia helyett 2025-ben megkezdődött az új stratégia kidolgozása. Az új tervek célja, hogy:

- Figyelembe vegyék az európai ifjúsági stratégiát (2019-2027).
- Összhangban legyenek a magyar Alaptörvénnyel.
- Konkrét intézkedéseket és felelősöket határozzanak meg a fiatalok életkörülményeinek javítására.

5. Idősügyi Nemzeti Stratégia

A 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról című dokumentum az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg az idősügyi stratégia célkitűzéseihez szükséges kormányzati beavatkozási feladatokat. Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó idős generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél. Az idősekről való gondolkodás felöleli a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-közművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi

kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A stratégia prioritásai:

1. Esélyegyenlőség, pozitív reakciók az idősödés és a hosszabbéletűség Társadalompolitikai kihívásaira, fellépés az ageizmus ellen

A Stratégiában megfogalmazottak rámutatnak arra, hogy fokozni kell az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között. A társadalmi szemlélet változtatása azért is szükséges, hogy csökkenjen az idősekkel szembeni negatív sztereotípiák térnyerése.

2. Társadalmi részvétel és bevonódás, közösségi megbecsültség

A Stratégia lényege egy társadalmi szemléletváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősödésről való gondolkodásban lényeges a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása.

3. Élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm, az autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra

Az idősek számára képzésekkel is biztosítani kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önsegítés lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének, a generációk közötti együttműködés lehetőségeinek bővítését is.

4. Biztonság és megfelelő életminőség, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása, az emberi méltóság megőrzése és a funkcionális önállóság elősegítése

Az idős emberről a maga emberi teljességében kell gondolkodni. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére kell fordítani és nem szabad kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra leszűkíteni. A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az időskorúak jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre, figyelembe véve azt, hogy az időskorú személyeknek egyénenként eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az időseknek úgy kell hozzáférniük a különféle szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az idősek számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltukról.

5. Aktivitását és függetlenségét, társadalmi presztízsét megőrző idősödő és idős ember

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind megelőző (pro-aktív), mind a jelenlegi helyzetre választ adó (reaktív) megközelítéseket tartalmaznak. A Stratégiában foglaltak megvalósítása a társadalom valamennyi csoportját érinti – a fiataloktól a nagyon idősekig. A Stratégiában megfogalmazott időspolitika megvalósítása lehetővé teszi az idősek önbecsülésének növelését, méltóságának megóvását, valamint a társadalom többi korcsoportja részéről az idősekkel szembeni tisztelet növelését.

6. Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025.)

Az Országgyűlés 15/2015. (IV.7.) számú határozatával fogadta el az Országos Fogyatékosságügyi Programról szóló határozatát, melyben felkéri a Kormányt, hogy jogalkotó és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket, feladatokat és célkitűzéseket, dolgozzon ki Intézkedési Tervet, számoljon be a célkitűzések megvalósulásáról az Országgyűlésnek.

Az Országgyűlés felkéri a kormányzati és civil szervezeteket, hogy egyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósításáért, a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében, a fogyatékos személyeket arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben. Felkéri továbbá a felelős minisztert, hogy a programot tegye közzé az általa vezetett minisztérium honlapján felolvasó szoftverekkel használható elektronikus formában, magyar jelnyelven és könnyen érthető formátumban, továbbá a látássérültek érdekképviseletét ellátó országos szervezeten keresztül Braille-formátumban.

7. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban" (2021–2030) [17]

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:
a) A női-férfi munkamegosztás elősegítése
b) A nők „láthatatlan", „fizetetlen" munkájának fokozott elismerése
c) A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében
d) A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás munkahelyi, vállalati bölcsődék és óvodák számának növelésével figyelembe véve a meglévő óvodák kapacitását;
e) Szemléletmód formálás az oktatásban
f) Szemléletmód formálás a vállalati magatartásban az 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozatban foglalt a vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó Cselekvési Terv aktualizálása a vállalatok felelős magatartásának erősítése érdekében;
g) Család-és gyermekbarát környezet kialakítása
2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony.
3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése.

2.1 Kapcsolódás stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Program figyelembe veszi Felsőlajos Község Önkormányzatának és Lajosmizse Város Önkormányzatával mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Program;
- Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde Felsőlajosi Tagintézménye Bölcsődei Intézményegysége Szakmai Program;
- Lajosmizsei Fekete István Sportiskolai Általános Iskola Pedagógiai Program;
- Felsőlajos Község Önkormányzata Gazdasági Programja;
- Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció - Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulás;
- Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézménye Szakmai Programja.

Felsőlajos Község Önkormányzata az alábbi koncepciókkal, gazdasági programokkal, tervekkel rendelkezik:

[17] Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban" (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

- **Költségvetési Rendelet** - az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § értelmében a jegyző által előkészített, a következő évre vonatkozó költségvetési rendelet-tervezetet a polgármester február 15-éig benyújtja a képviselő-testületnek.

- **Gazdasági program** - Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

- **Településfejlesztési koncepció -** a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Felsőlajos kistelepülés, jellegéből adódóan már korábban is együttműködött, körjegyzőséget tartott fent Lajosmizsével, majd közös önkormányzati hivatalt hozott létre, Lajosmizsei Közös Önkormányzati Hivatal néven.

Lajosmizse Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 93/2013. (V. 31.) határozatával és Felsőlajos Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 38/2013. (V. 31.) határozatával 2013. május 31-i ülésén 2013. július l-jei hatálybalépéssel létrehozta a Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulást. A társulás látja el Felsőlajos egészségügyi alapellátását, a gyermekjóléti szolgáltatást és a családsegítést, valamint az idősek nappali ellátását.

A Társulás által fenntartott intézmények elnevezése:

- Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde
- Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézménye

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,[18] kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer adataiból, valamint helyi adatgyűjtési forrásokból építettük fel. E mellett támaszkodtunk egyéb adatforrásokra pl.: partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra. Mindezek alapján vázoltuk fel a település átfogó helyzetképét esélyegyenlőségi szempontból.

[18] Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Az emberi méltóság minden egyén, és társadalmi csoport tekintetében egyenlő, korlátozhatatlan, visszavonhatatlan, megkérdőjelezhetetlen. Nem megengedhető „A roma kisebbséggel szemben megfogalmazott olyan véleménysértő kijelentés, amely figyelmen kívül hagyja a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság értékét."[19] A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége abban az esetben fedi egymást, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény célcsoportba tartozik. A romák és mélyszegények egy célcsoportban való említése a HEP-ben a munkahelyteremtéssel foglalkoztatással, oktatással és képzéssel, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal, szegregátummal, helyi közélettel kapcsolatban indokolt lehet.

Fontos, hogy a jogalkotó több irányból kívánja a nemzetiségi lakosság esélyeit növelni. Egyrészt, az Njt. 81. § (1) bekezdés által meghatározott nemzetiségi jogok, „különösen a kollektív nyelvhasználat, hagyományápolás és kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás kérdéskörében a nemzetiségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati határozatot a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértésével hozhatja meg." Az Njt. 81. § (1a) bekezdés alapján, a nemzetiségi önkormányzat részére az (1) bekezdésben biztosított egyetértési joggal kapcsolatban, a nyilatkozat megtételére - jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - harminc nap áll rendelkezésre. A határidő - bármely érdekeltnek a másik félhez intézett nyilatkozata alapján - egy alkalommal további tizenöt nappal meghosszabbodik. A határidő jogvesztő. Másrészt, az Njt. 115. § (1) bekezdés d) pontja alapján a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata „a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira." [20]

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján Felsőlajoson senki sem vallotta magát roma kisebbséghez tartozónak. [21]

[19] Bővebben lásd : 828/2011. (VI. 22.) számú médiatanácsi határozat kivonata.

[20] 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (Njt.)

[21] https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/#/table/WBS003/N4IgFgpghgJiBcBtEAVAkgWQKIH0AKWASmgPIAiIAugDQgDOAljBAsilgDI4DKAWjgEEyAlFVp0IAYwAuDAPYA7VqiIBVLgHEsJAKxiQAMwYAbaRABOdBKADWDBXHggMUAA4haEBdPMMIVpDZMXAJicg9be0cQbghpDxAANyhjAFd_ZQAmAAZMzKoAXxo2Th5-IREIkDsHBBi4hOS0jKQQACEsDRwACVUEjq62vtoBnA00fs6xwkmugGEZkam8ElmxrDWBRfapwlWlrsJhna7uDYOeAGk17g411WuL_ZOcADkBWcLilSPNbT1qJFak5YvFaE10gFkABmaE6ACcAA4vpQCgUgA===

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2018	52,80	27,60
2019	52,00	23,23
2020	52,94	23,76
2021	53,79	21,33
2022	55,25	19,96
2023	54,54	14,10
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

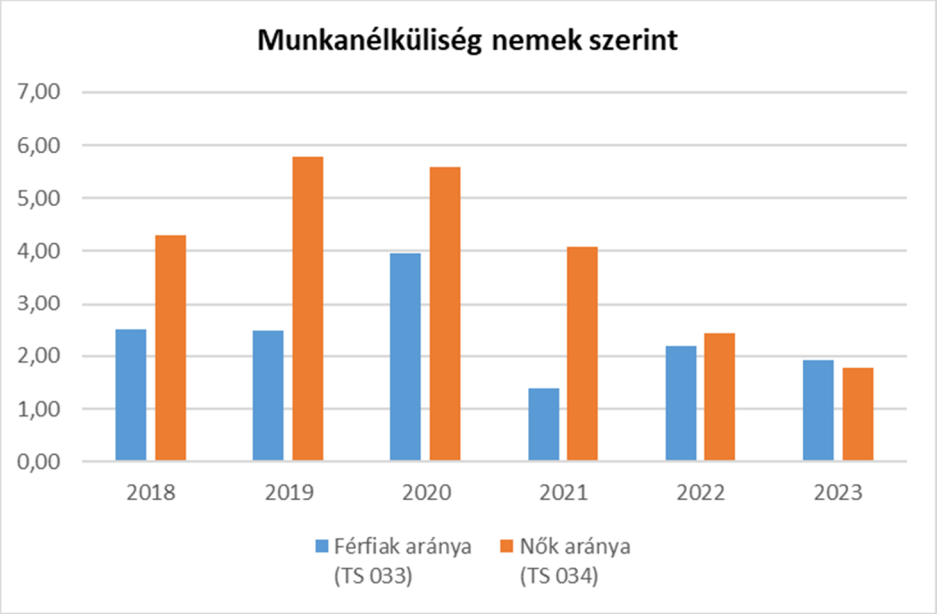
A jövedelmi helyzet alapján megállapítható, hogy a személyi jövedelemadót fizetők aránya folyamatosan minimálisan meghaladja az 50 %-ot, és az adófizetők közül az 1 millió forint alatti jövedelemmel rendelkezők aránya jelentősen csökkent a 2018-os évhez képest.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	2,50	4,31	3,41%
2019	2,49	5,78	4,14%
2020	3,97	5,59	4,78%
2021	1,39	4,09	2,74%
2022	2,20	2,44	2,32%
2023	1,92	1,77	1,85%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal			

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	23	28	32	18	16	13
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	2,00	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00
	%	8,70%	0,00%	6,25%	0,00%	0,00%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	1,00	2,00	1,00	1,00	3,00
	%	4,35%	3,57%	6,25%	5,56%	6,25%	23,08%
26-30 év (TS 039)	Fő	3,00	3,00	4,00	1,00	1,00	0,00
	%	13,04%	10,71%	12,50%	5,56%	6,25%	0,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	3,00	4,00	4,00	0,00	2,00	1,00
	%	13,04%	14,29%	12,50%	0,00%	12,50%	7,69%
36-40 év (TS 041)	Fő	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	0,00
	%	4,35%	7,14%	6,25%	11,11%	12,50%	0,00%
41-45 év (TS 042)	Fő	1,00	4,00	2,00	2,00	1,00	2,00
	%	4,35%	14,29%	6,25%	11,11%	6,25%	15,38%
46-50 év (TS 043)	Fő	5,00	5,00	2,00	3,00	0,00	1,00
	%	21,74%	17,86%	6,25%	16,67%	0,00%	7,69%
51-55 év (TS 044)	Fő	3,00	2,00	5,00	3,00	3,00	3,00
	%	13,04%	7,14%	15,63%	16,67%	18,75%	23,08%
56-60 év (TS 045)	Fő	0,00	2,00	4,00	0,00	2,00	0,00
	%	0,00%	7,14%	12,50%	0,00%	12,50%	0,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	4,00	5,00	5,00	6,00	4,00	3,00
	%	17,39%	17,86%	15,63%	33,33%	25,00%	23,08%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	%
2018	43,48	60,00
2019	42,86	75,00
2020	50,00	50,00
2021	38,89	57,14
2022	43,75	71,43
2023	23,08	33,33
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

Az előbbi táblázatok adataiból megállapítható, hogy a munkanélküliek száma a 2018-as bázisévhez képest csökkent. A nyilvántartott álláskeresők arányát tekintve több a nő, és a nők esetében kisebb mértékű az álláskeresők számának csökkenése is. Kedvező változás 2023-ban, hogy a hosszabb ideje álláskeresők száma jelentősen alacsonyabb értéket mutat az előző évekhez mérten.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	**Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen** (TS 052)	**Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint**					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		**Általános iskolai végzettség** (TS 035)		**8 általánosnál magasabb iskolai végzettség**	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	23	0	0,00%	8	34,78%	15	65,22%
2019	28	0	0,00%	10	35,71%	18	64,29%
2020	32	0	0,00%	10	31,25%	22	68,75%
2021	18	0	0,00%	4	22,22%	14	77,78%
2022	16	0	0,00%	6	37,50%	10	62,50%
2023	13	0	0,00%	8	61,54%	5	38,46%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

Tekintettel arra, hogy a regisztrált munkanélküliek, illetve nyilvántartott álláskeresők között magas a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya, ezért a

munkaerőpiacra való visszatérés szempontjából előnyös lehet a megfelelő szakképesítés elősegítése, továbbá célzott képzés, esetleg egyéb kompetenciák fejlesztése is segíthet.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységenyhítő funkcióban ragadható meg.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitika		
Év	**Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma** (TS 050)	**Közfoglalakoztatottak száma** (TS 055)
	Fő	**(éves átlag - fő)**
2018	11	11
2019	10	7
2020	34	7
2021	10	6
2022	4	3
2023	3	3
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

Az elmúlt 3 évben drasztikusan csökkent az aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma és a közfoglalkoztatottak száma is. A közfoglalkoztatásba új foglalkoztatottat nem tud bevonni az önkormányzat, azonban kedvező, hogy a közfoglalkoztatottak közül többen el tudtak helyezkedni a versenyszférában, illetve vannak, akik átképzési programban vesznek részt.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Felsőlajoson a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélye részben biztosított a mobilitási és az információ elérésének szempontjából is. A közlekedés Kecskemétre, a vármegyeszékhelyre, valamint Budapest irányában biztosított, az autóbusz és a vonat menetrend figyelembe veszi a több műszakos munkarendet is. Vonattal leginkább csak körülményes átszállással lehet eljutni Kecskemétre. Több munkáltató azonban saját autóbuszjárattal könnyíti meg és támogatja munkavállalói közlekedését.

A potenciális munkalehetőségekről, foglalkoztatási programokról az érintettek a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztályától szerezhetnek információt. Az internettel nem rendelkezők számára a Faluházban működő

könyvtár biztosít internet elérhetőséget. A település életét befolyásoló tervezett beruházásokról, álláshirdetésekről a település honlapján és hivatalos Facebook oldalán biztosítunk információt.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	**Nyilvántartott álláskeresők száma** (TS 052)	**Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma** (TS 053)
	Fő	**Fő**
2018	23	2
2019	28	0
2020	32	3
2021	18	0
2022	16	0
2023	13	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A számadatokból az látszik, hogy nem a pályakezdők számára nehéz az elhelyezkedés a munkaerő-piacon.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Felsőlajos lakosai felnőttképzésben részt venni, érettségit megszerezni legközelebb Kecskeméten tudnak.
A nyelvi kompetenciák fejlesztésére, a nyelvismeret bővítésére a kecskeméti és budapesti nyelviskolák szervezésében van lehetőség az online képzések mellett.
A Kecskeméti Szakképzési Centrumban és számos képzési hely biztosít lehetőséget szakképesítés megszerzésére, akár képzési támogatás mellett.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Nem rendelkezünk információval, nincs adatunk a mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményeiben történő foglalkoztatásáról.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkozás területén hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó jelzést nem kaptunk.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei.

A digitális hozzáférés lehetősége a Faluházban működő Könyvtár, Információs és Közösségi helyben a nyitvatartási időben biztosított, a digitális ismeretek megszerzésére itt igény esetén képzést is indít az önkormányzat.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Településünkön a szociális ellátásokról Felsőlajos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2012.(III.27.) önkormányzati rendelete rendelkezik, amely tartalmazza az 1993. évi III. törvényben foglalt kötelező tartalmi elemeket, a települési támogatás, a rendkívüli települési támogatás nyújtásának formáit.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	23	3,73%	8	34,78%
2019	28	4,65%	17	60,71%
2020	32	5,61%	9	28,13%
2021	18	3,07%	9	50,00%
2022	16	2,33%	10	62,50%
2023	13	1,91%	6	46,15%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal				

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	3	13,04%	5	21,43%	11	47,83%
2019	2	7,14%	4	14,25%	19	67,86%
2020	4	12,50%	4	12,13%	13	40,63%
2021	0	0,00%	3	14,39%	9	50,00%
2022	2	12,50%	2	10,88%	12	75,00%
2023	1	7,69%	2	17,92%	7	53,85%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal						

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	**Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma** (TS 056)
	fő
2018	1
2019	1
2020	1
2021	1
2022	1
2023	1
Forrás: TeIR, KSH	

Fenti táblákból jól látható, hogy rendkívül csekély a passzív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma, melyek átmeneti támogatást jelentenek.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az Mötv. az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét. A hajléktalan személyeknek lehetőségük van a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által nyújtott ellátás igénybevételére Kecskeméten.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	**Lakásállomány (db)** (TS 073)	**Épített lakások száma** (TSv 077)	**Épített lakások száma 1000 lakásra** (TS 078)	**1-2 szobás lakások aránya** (TS 076)	**A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 074)	**A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 075)
	db	**db**	**db**	**%**	**%**	**%**
2018	387	1	2,58	46,25	0,00	51,68
2019	388	1	2,58	46,13	0,00	52,84
2020	391	3	7,67	45,78	0,00	53,71
2021	391	0	0,00	45,78	0,00	54,99
2022	408	1	2,45	41,67	0,00	53,68
2023	411	3	7,30	41,36	0,00	53,53
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok						

Felsőlajos lakásállománya és minősége tekintetében a 411 db lakás magában foglalja mind a belterületi mind a külterületi lakásokat, tanyákat. Felsőlajos közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózattal nem rendelkezik, a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást pedig csak a lakások alig több, mint felénél vezették be, mely oka elsősorban a nagy számú külterületi lakóingatlan, ahol ez nem oldható meg.

a) bérlakás-állomány

A bérlakás legfontosabb jellemzője, hogy lakhatást biztosít a rászorulóknak, nem tulajdont. Felsőlajos Község Önkormányzata nem rendelkezik bérlakással.

b) szociális lakhatás

A szociális lakhatás megnevezés társadalmi felelősségvállalásból fenntartott bérlakást takar, mely olyan személyek számára biztosít megfelelő lakhatási viszonyokat, akik arra rászorulnak. Felsőlajos Község Önkormányzata nem rendelkezik szociális bérlakással.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Felsőlajos Község Önkormányzata egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlannal nem rendelkezik.

e) lakhatást segítő támogatások

Felsőlajos Község Önkormányzata Képviselő – testületének 4/2023. (III. 28.) önkormányzati rendelete alapján van lehetőség lakáscélú támogatásra.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	n.a.	21
2019	n.a.	53
2020	n.a.	50
2021	n.a.	52
2022	n.a.	42
2023	n.a.	39
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

A szociális ellátásokról Felsőlajos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2012.(III.27.) önkormányzati rendelete rendelkezik, a kérelmek és ezáltal a támogatások azonban az általános megélhetésre irányulnak elsősorban, nem a lakhatásra.

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat fedél nélkülivé leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

A Család-, és a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, valamint a tanyagondnok segítséget nyújtanak a nehéz helyzetben levő családok problémáinak kezelésében (méltányosság, fizetési nehézség, védett fogyasztó).

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Felsőlajos belterületi középnyomású földgázhálózata kiépült, a belterületi hálózatbővítés az új lakóterület-alakításokkal összefüggésben a lakosság igénye és vállalása szerint történik. A külterületeken élők számára a vezetékes villany biztosított. A külterületen, tanyákon élők jellemzően házi vízművel, fúrt kúttal oldják meg a vízszükségletüket. A településen jelenleg még nincs szennyvíz csatorna hálózat kiépítve, Ladánybene községgel Társulási megállapodás került megkötésre annak érdekében, hogy a két településen pályázati eljárás keretében megvalósulhasson a csatornahálózat.

A közösségi közlekedés biztosított és elérhető, autóbusszal és vonattal is sok környező települést el lehet érni.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Felsőlajoson nincsenek telepek, szegregátumok, itt a külterületen, jellemzően tanyás ingatlanokban élők elszigetelődésének megelőzésére kell figyelmet fordítani, melyre egyik megoldás a 2021-től működő tanyagondnoki szolgálat.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.[22]

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Eüa. tv.) az előző időszakhoz jelentős változásokat hozott a feladat-ellátások címzettjei és a feladatellátás helye tekintetében. Az Eüa. tv. 5.§-a előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról.
d)
e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

[22] KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségegyenlőtlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

Az a) pont szerinti feladatok ellátása feladatellátási szerződéssel, az iskola-egészségügyi ellátás pedig a Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulás (továbbiakban: Társulás) által fenntartott Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézmény útján valósul meg mindkét településen. Felsőlajoson a fogorvosi alapellátás biztosítására az önkormányzat kötött megállapodást.

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást
a) az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,
b) a rehabilitációs intézmény,
c) a lakóotthon (a továbbiakban a)–c) pont együtt: tartós bentlakásos intézmény),
d) az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (a továbbiakban a)–d) pont együtt: bentlakásos intézmény),
e) a támogatott lakhatás,
f) az egyéb speciális szociális intézmény nyújtja.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.
Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	0	0	0	23	6,25
2019	0	0	0	0	22	4,95
2020	0	0	0	0	18	3,82
2021	0	0	0	0	22	5,82
2022	0	0	0	0	27	6,70
2023	0	0	0	0	27	5,24

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Betegségmegelőző és szűrőprogramokat Lajosmizse egészségügyi intézménye nyújt a felsőlajosi lakosok részére is az évente megrendezésre kerülő „Szakmai Nyílt Napok" keretében. Igény esetén a tanyagondnok segítségével is el lehet jutni prevenciós és szűrőprogramokra. A koragyermekkori kötelező szűréseket a gyermekorvosok, a fogorvosok és a védőnők folyamatosan végzik.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Felsőlajoson a logopédiai-, gyógytestnevelési és a gyógypedagógiai ellátás és a nevelési tanácsadás, továbbá a korai fejlesztés és gondoskodás helyben csak korlátozott mértékben megoldott, mind az óvodában, mind az iskolában szükséges a lehetőségek bővítése humánerőforrás és fejlesztő helyiség kialakítása terén az egyre nagyobb számú igény miatt. A korai fejlesztést a bölcsődés korúak számára is biztosítani kell. A pedagógusok jelzése alapján pszichológus munkája helyben elősegítené a problémák gyorsabb és hatékonyabb kezelését.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat Lajosmizse Város Önkormányzata Intézményeinek Gazdasági Szervezete által működtetett konyhákon keresztül, élelmezésvezető foglalkoztatása mellett biztosítja az étkeztetést, ahol az egészséges táplálkozás szempontjainak figyelembevételével állítják össze a menüsorokat.
Az Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézmény az Szt.62. §-ában szabályozott étkeztetést vásárolt szolgáltatás útján biztosítja.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít az egészséges életmód és a sport népszerűsítésére. A sportpályán lehetőség van szervezetten rendszeres sporttevékenység végzésére.
Felsőlajos és Lajosmizse között, valamint Lajosmizse és Kecskemét felé a (Csordás boltig) kerékpárút került kiépítésre, ezzel további lehetőséget nyitva a kerékpározást kedvelők előtt.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Felsőlajos Község Önkormányzata fontos feladatnak tartja a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést.
Társulásban az Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézmény az egészségügyi ellátásokon kívül szociális és gyermekvédelmi feladatokat egyaránt ellát.

Felsőlajos község külterületének tanyagondnoki szolgálata 2021. március 1-jétől működik. Az ellátáshoz szükséges gépjármű 2021. december 01. napjától a Magyar Falu Program keretében elnyert 13.978.492.- Ft támogatásból beszerzett OPEL VIVARO-C/ZAFIRA LIFE L Business Edition 20 S/S gyártmányú és típusú, SXL230 forgalmi rendszámú 9 személyes személygépkocsi.
A tanyagondnoki szolgáltatás igénybe vétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. A lakosok valamely tanyagondnoki szolgáltatás iránti igényüket a tanyagondnoknál személyesen, írásban vagy telefonon, a polgármesteri hivatalban személyesen, írásban jelezhetik.
A tanyagondnok a szakmai program szerint ellátja feladatait, így közreműködik a közösségi és szociális információk átadásában, az önkormányzati és intézményi információk közvetítésében a lakosság részére, közreműködik az étkeztetésben, illetve a házi segítségnyújtásban, az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutásban, segítséget nyújt a gyógyszerkiváltásban és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutásban. Egyéni hivatalos ügyek intézésében segít, feladata keretében

továbbítja a lakossági igényeket az önkormányzat és más hatóságok, hivatalok felé. Részt vesz továbbá a helyi közösségi, művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek szervezésében, megvalósításában.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A Római Katolikus Főplébániával kötött feladat-ellátási szerződés keretében az alacsony-küszöbű ellátások biztosítására is sor kerül. Ez magába foglalja az egészségügyi ártalomcsökkentés (tűcsere szolgáltatást), a megkereső tevékenységet és a megelőző-felvilágosító szolgáltatást (elterelést.)

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A településen az egyenlőség elve alapján jut bárki bármilyen szolgáltatáshoz. Hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére az Önkormányzathoz panasz nem érkezett.

A hátrányos megkülönböztetés tiltott az önkormányzat számára Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok alapján. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése kötelezi az önkormányzatot közszolgáltatásai nyújtása esetén.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Felsőlajoson népkonyha nem működik, ennek létrehozása az aktív szociális háló működtetésével alapvetően nem indokolt.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	**Sportcsarnok, sportpálya léte** (TS 103)	**A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma** (TS 104)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 105)
db	**van/nincs**	**db**	**db**
n.a.	nem	321	1
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

A település struktúrájába illeszkedő, központi közösségi tér és könyvtár kialakításával egyebekben a szegregációs folyamatok erejének csökkentése, a hátrányos helyzetű rétegek integrációjának elősegítése és identitásuknak a megőrzése, erősítése az önkormányzat célja. Olyan többfunkciós – azaz gazdasági, kulturális és szociális események megszervezésére és megvalósítására egyaránt alkalmas – közösségi térnek a kialakítása történt, amely a település társadalmi életének a központja.

Megújult a nagyterem padlóburkolata és kialakításra került egy 80 m2-es könyvtár. Mindkettő számos rendezvény helyszíne.
A közösségi színterünkben 13 rendezvény valósult meg a 2024-es évben, amin 1806 fő vett részt. A programok zömében kézműves foglalkozások vagy zenei előadások. A kézműves foglalkozásaink mindig egy fontosabb ünnephez köthetőek, mint a Húsvéti tojásfestés vagy az Adventi kézműves foglalkozás. Könyvtárunk látogató száma 2024-ben 4266 fő. Látogatóink leginkább a kisgyermekes családok és az iskolások, viszont az idősek is igénybe veszik szolgáltatásunkat. 59 program valósult meg itt, amelyen 704 fő vett részt. Ezek a programok általában alacsonyabb létszámúak, mint a közösségi színtér programjai. A Kerekítő Mondókázó foglalkozások mellett könyvtárbemutató órák, KönyvtárMozi vetítések, mesedélutánok és egy bogár bemutató került megrendezésre.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A településen a békés együttélés jellemző , a közösségi élet kevésbé élénk. A konfliktusokat elsősorban kompromisszumos megoldással egymás között igyekeznek megoldani az emberek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Felsőlajos közösségére jellemző egy-egy cél megvalósítására az összetartás, a közösségi célokért történő megmozdulás, adományozás. Az adományozás elsősorban rendkívüli élthelyzetben, valamint a Falunap megrendezésének támogatására valósul meg.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Felsőlajoson élő nemzetiségek 1-2 fő, illetve család. így a kulturális sokszínűség a rendelkezésünkre álló adatok szerint nem mutatkozik meg a településen.

e) helyi lakossági önszerveződések;

A lakosság megfelelő saját motiváció hiányában passzív, nehezen szólíthatóak meg az emberek, önszerveződés még nem mutatkozik a településen.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Felsőlajoson nem élnek roma nemzetiségűek a rendelkezésünkre álló adatok szerint.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A mélyszegénységben élők életminőségének javítása érdekében egyaránt szükség van a köznevelés és képzés, a lakhatás és lakókörnyezet-fejlesztés, a foglalkoztatás és felnőttképzés, az egészségügy és sport, a függőségek kezelése, a közösségfejlesztés, valamint a társadalmi szolidaritás és szemléletmód-váltás terén történő beavatkozások egyidejű megvalósítására.	Egy komplex társadalmi felzárkózási program megvalósítása az érdekelt szereplők minél szélesebb körének bevonásával és együttműködésével.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

„Az esélyteremtés szempontjából a hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak megjelenése különösen két nagy területre osztható a kezelés helye alapján: a szociális és az oktatási társadalmi alrendszerre. Valójában e két terület számos területen átfedést mutat, mely természetükből kifolyólag nem jelenti azt, hogy e problémák a családok, települések, járások, megyék, egyszóval az ország minden területén egyenlő mértékben jelentkeznének. Természetesen e problémákat a családoknak természetük szerint, és az állam különböző alrendszereinek is jogszabályban előírt módon kezelniük kell, hogy ne növekedjenek a társadalmi különbségek. A szocio-kulturális helyzetből adódó problémák megoldás hiányában aggregálódnak, és a későbbiekben megterhelik a szociális, egészségügyi, végső soron az egyénnel kapcsolatban kerülő valamennyi társadalmi alrendszert. Egyes társadalomtudósok szerint a gyermekkori problémák kezeletlensége a későbbiekben hétszer annyiba kerül a társadalomnak. Családban a felnőttek képességeik szerint járulnak hozzá gyermekeik fejlődéséhez, azonban jelentős, leküzdhetetlen akadályok esetén, a gyermekvédelmi jelzőrendszer jelzésére vagy szülői kérésre az államnak, illetve alkalmazottainak segíteniük kell.” A gyermekek támogatásában szakmai oldalról a pedagógusok munkája kiemelkedő, mert az adaptív pedagógia jellemzője, hogy a gyermek igényeiből indul ki, és csökkenti társadalmi hátrányaikat. Az eredményes tanulás segítésének elvei között a tanulási környezet címszó alatt megtaláljuk az esélyteremtés alapelvét is. Állíthatjuk azt is, hogy a „szegény és alacsony végzettségű családok gyermekei nagyobb valószínűséggel esnek ki az iskolából, tovább örökítve ezzel a társadalmi különbségeket.” Az esélyteremtésre fokozott mértékben van szükség, mert az idősorok azt mutatják, hogy Magyarországon 2012-2019 között 2 %-ról 3 %-ra nőtt a pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek aránya az összes tanuló között, azon belül pedig 44-ről 52% - ra nőtt az SNI-vel rendelkező gyermekek száma, tehát a probléma egyre növekvő számú feladattal látja el a közoktatási intézményeket, annak pedagógusait. Véleményünk szerint a települési önkormányzatoknak a helyi köznevelési közoktatási intézmények évekre lebontott intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervére lenne szükségük a gyermekek helyzetének átláthatósága érdekében. (Gyermekesélyek körét tartalmazzák az iskolák pedagógiai, ill. gyermekvédelmi

programjai is). Igaz, hogy a HEP Fórumoknak az iskolák vezetetői állandó meghívottjai, akik ezen információk lehető legszélesebb körével rendelkeznek."[23]

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
	Fő	**Fő**	**Fő**	**%**	**%**
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	491	459	950	51,68%	48,32%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			26	2,74%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	67	53	120	7,05%	5,58%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	15	13	28	1,58%	1,37%
Forrás: TeIR, KSH Tstar					

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	**Védelembe vett kiskorú gyermekek száma** (TS 116)	**Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma** (TS 115)
	Fő	**Fő**
2018	0	n.a.
2019	0	5
2020	0	6
2021	0	7
2022	0	5
2023	0	4
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

[23] MAKKOS Nándor : Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma** (TS 111)
	Fő
2018	19
2019	14
2020	12
2021	13
2022	6
2023	1
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok	

A pénzbeli, illetve természetbeni ellátásokat, valamint megállapításuk feltételeit a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) határozza meg.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés g) és i) pontjai értelmében a települési önkormányzat jegyzője megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, illetve megállapítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt-ben, valamint külön jogszabályban meghatározott kedvezmények igénybe vételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának elsődleges feltétele 2024-ben július 1-jéig a Gyvt. rendelkezései alapján, hogy a gyermeket gondozó család egy főre eső jövedelme nem haladhatja meg a 47.025.-Ft-ot, egyedül álló szülő, illetve tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermek esetében az 51.300.- Ft-ot, továbbá a gyermeket gondozó család tagjai külön-külön ne rendelkezzenek a mindenkori a szociális vetítési alap összegének húszszorosát (570.000.-Ft), együttvéve pedig hetvenszeresét (1.995.000.-Ft) meghaladó értékű hasznosítható vagyonnal. 2024. július 1-jétől a fenti összeghatárok akként változtak, hogy a gyermeket gondozó család egy főre eső jövedelme nem haladhatja meg a 64.125.-Ft-ot, egyedül álló szülő, illetve tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermek esetében a 69.825.- Ft-ot.

A Gyvt. 20. § (2) bekezdése alapján az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha
a) nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy
b) felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be,

és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése határozza meg a hátrányos helyzetű gyermek fogalmát: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
A Gyvt. 67/A. § (2) bekezdése alapján halmozottan hátrányos helyzetű
a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
b) a nevelésbe vett gyermek,
c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A 2024. évet 2 támogatásra jogosulttal nyitottuk. Az év során újbóli kérelmet 1 szülő nyújtott be 2 gyermekükre vonatkozóan, akik esetében a hátrányos helyzetet is megállapítottuk, ezen túl egy nagykorúvá vált gyermek nyújtott be kérelmet, és állapítottuk meg jogosultságát.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény iránti kérelem elutasítására nem került sor.
A kérelmezőkre vonatkozó adatok alapján megállapítható, hogy a 2 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek családban nevelkedik. A támogatásban részesülő gyermekek a 6-13 és a 14-17 éves korosztályba tartoznak. A rászorultság oka az alacsony jövedelem mellett a keresők számával is magyarázható. A nagykorúvá vált nappali rendszerű iskolai oktatásban tanuló gyermek édesanyjával él, az édesanya jövedelemmel nem rendelkezik.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete:

A gyermekek és ezzel együtt az őket nevelő családok anyagi helyzetének megítéléséhez az egy főre eső jövedelem szerinti megoszlás adhat információt. A rászorultság oka az alacsony jövedelem mellett a keresők számával is magyarázható. 2025. évben az egyetlen igénylő családban az egy főre jutó családi jövedelem a jogosultság megállapításakor éppen csak meghaladta a szociális vetítési alap összegét.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői:

Általános iskolában:	kedvezményes étkező (50%):	23 fő
	ingyenesen étkező:	9 fő
	összes iskolai étkező:	71 fő

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 2016. 01. 01. napjától hatályos változása értelmében a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, melyre a hátrányos helyzetű, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen.
2024. évben tavasszal 6, nyáron 6, ősszel 6, télen 6 gyermek vette igénybe a szünidei gyermekétkeztetést.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete:

A magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek pontos számáról nincs adat az önkormányzat birtokában.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői:

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön nem található szegregátumnak minősülő terület, így a helyi gyermekek nem élnek telepszerű, szegregált lakókörnyezetben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Felsőlajoson csekély számú gyermek esetében került megállapításra a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet, a fogyatékossággal élő gyermekek számáról pedig nincs pontos adatunk. A szülők alacsony iskolai végzettsége és/vagy foglalkoztatottsága, valamint az elégtelen lakáskörülmények tehát nem sok gyermek fejlődését hátráltatják, azonban az érintett családok általában kapcsolatban állnak a család- és gyermekjóléti szolgálattal, amely segítséget nyújt számukra a szociális és egészségügyi, oktatási és munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz, valamint a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz történő hozzáférésben, így összességében elmondható, hogy a már említett, és a későbbiekben még részletezésre kerülő szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében nem áll fenn egyenlőtlenség településünkön.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

Felsőlajos község lakosságának a védőnői ellátáshoz történő hozzáférés teljes körűen biztosított.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A háziorvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi gyermekorvos az ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja, de felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja. A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos és házi gyermekorvos feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

A felsőlajosi gyermekek házi gyermekorvosi ellátáshoz történő hozzáférése teljes körűen biztosított a Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulás keretében Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézménye útján.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok:

Az óvodába járó gyermekek száma 2022. szeptemberében 47 fő, közülük három kisgyermek sajátos nevelési igényű. Az óvodában rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és védelembe vett gyermek nincs. Nevelőszülő nevel 3 gyermeket. Kedvezményes étkezésben részesül 42 fő. Az óvodában az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások:

- A sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű gyermekkel csoporton kívül egyénileg is foglalkoznak.
- Több odafigyelést, nagyobb toleranciát tanúsítanak ezen gyermekek irányába, segítve ezzel a testi-lelki és értelmi képességeik felzárkóztatását.
- Szülői értekezleteken, és családlátogatások alkalmával nevelési problémák, magatartási zavarok rendezéséhez segítséget nyújtanak.
- Rendszeres kapcsolatot tartanak a Lajosmizsei Gyermekjóléti Szolgálattal, szükség esetén a segítségüket kérik.
- Külső szakember segítségét is kérik a legproblémásabb esetekben.
- Az önkormányzattól rendszeres gyermekvédelmi támogatást kap az óvoda.

Probléma esetén a gyermekvédelmi felelős a csoportbeli óvónővel kimegy családot látogatni, és ha a szülővel nem jut megegyezésre, nem történik változás, a családsegítő segítségét kéri. A védőnő rendszeresen szűri a gyermekeket. A 2022-es nevelési évben a Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Járási Szakértői Bizottsága 11 fő gyermeket sorolt BTMN kategóriába. Három gyermek rendelkezik SNI besorolással a Megyei Szakértői Bizottság véleménye alapján. A fejlődésükben eltérő gyermekek egyéni bánásmódban, személyre szabott fejlesztésben részesülnek. Az SNI gyermekek fejlesztése gyógypedagógusunk által történik egyéni fejlesztési terv alapján. A BTMN-s gyermekek fejlesztését a fejlesztő pedagógus szakvizsgával rendelkező óvodapedagógus megbízással látja el.
A Szakszolgálat logopédus munkatársa évek óta támogatja és fejleszti a beszéd nehézségekkel, észlelési, artikulációs problémákkal küzdő óvodásokat. A pedagógusok ismerik a gyermekek szociokulturális hátterét, a gyermekek személyiségfejlődésének jellemzőit. A készségek, képességek aktuális szintjét figyelembe véve végzik nevelőmunkájukat mind a csoportokban, mind

az egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztés során.
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében rendszeressé váltak a tervezett konzultációk, esetmegbeszélések az óvodapedagógusok és a segítő szakemberek között.
A mozgásban elmaradott gyermekek fejlesztése külső szakember, TSMT terapeuta, valamint egy Kulcsárné-féle Komplex Mozgásterápiát végzett óvodapedagógus által valósul meg.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások:

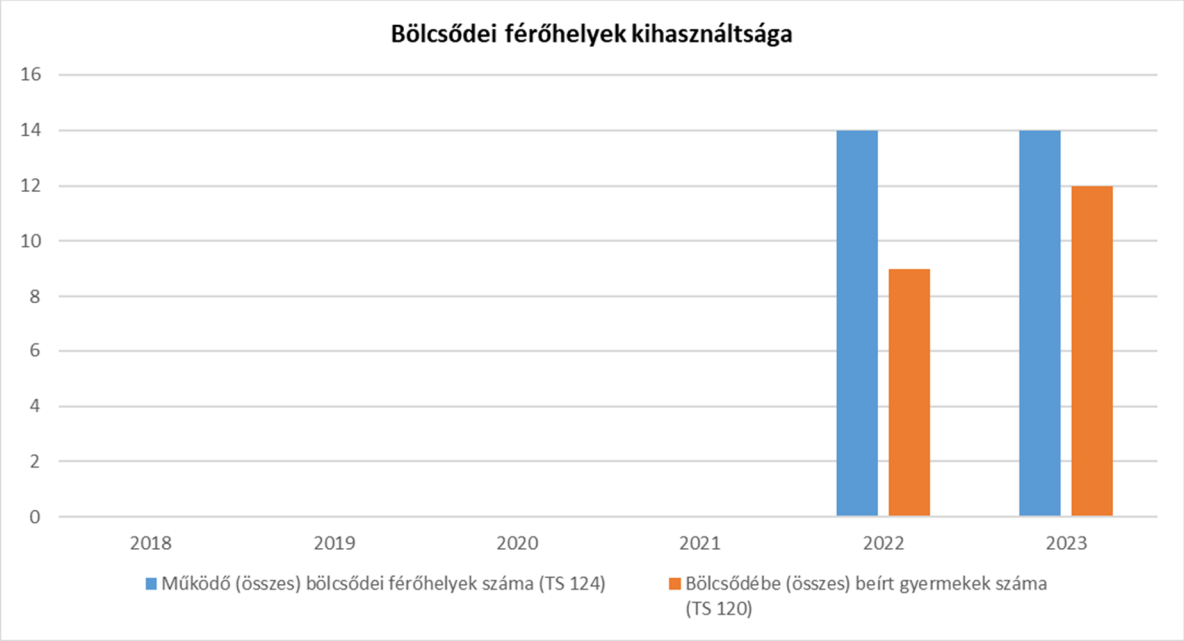
Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézménye fenntartója 2013. július 01. napjától Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulása. 2016. január 1-jétől a gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat keretében szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként működik. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat ellátja a Gyvt. 39.§ (2)-(4) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szoc. tv. 64.§ (4) bekezdése szerinti feladatait.
Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda nem működik a településen.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás:

A Gyvt alapján[24] a gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik. Gyermekek napközbeni ellátásának igénybevételére jogosult az átmeneti gondozásban és az otthont nyújtó ellátásban részesülő gyermek is.
A gyermekek napközbeni ellátásának formái – a gyermekek életkorának megfelelően –
a) a bölcsődei ellátás,
b) a napközbeni gyermekfelügyelet, és
c) az alternatív napközbeni ellátás.

A bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától 3, de legfeljebb negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig nevelhető és gondozható.
Felsőlajoson a 2021. szeptemberében átadott bölcsőde 2021. november 24-én nyitotta meg kapuit. A Bölcsőde 14 fő gyermek fogadására alkalmas, egy csoporttal működik Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde Felsőlajosi Tagintézménye Bölcsődei Intézményegysége néven.

[24] 1997. évi XXXI. törvény [Gyvt.] VI/C. Fejezet, Gyermekek napközbeni ellátása.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A bölcsőde a fenti adatok szerint a megnyitást követően már teljes kihasználtsággal működik.

A bölcsődébe is érkeznek nehezebb körülmények között élő családok. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, a hátrányos helyzetben lévő, a sajátos nevelési igényű és a nagycsaládban nevelkedő gyermekek szülei/törvényes képviselői mentesülnek a gondozási díj befizetése alól, valamint ingyenesen vehetik igénybe a bölcsődei gyermekétkeztetést. Továbbá a jövedelem alapján, valamennyi család igényelheti az ingyenes gyermekétkeztetést. Ezek a kedvezmények enyhítik a családok mindennapos terheit.

f) gyermekvédelem:

A gyermekvédelmi feladatokat elsősorban Lajosmizse és Felsőlajos Köznevelési, Egészségügyi és Szociális Közszolgáltató Társulása által fenntartott Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézménye útján a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. A Szolgálat -összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési, oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal- szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága keretében működik a Család- és Gyermekjóléti Központ, mely Kecskeméten érhető el a felsőlajosiaknak.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Családsegítés, szociális munka, család- és gyermekjóléti szolgálat célja a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. A családsegítésben nyújtott szolgáltatások személyes szociális szolgáltatások, amelyek a szociális munka eszközeire és módszereire építenek.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az intézményi, helyi rendezvények minden gyermek számára igényes szabadidős – és sport programot biztosít származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermek életkorának megfelelő intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítania a bölcsődében, óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai kollégiumban, az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében. A gyermekeknek juttatott ingyenes vagy kedvezményes étkezés biztosítása eszközként szolgál a gyermekszegénység csökkentéséhez, a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításához. Emellett a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt is biztosítani kell az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

2024. évben kedvezményes étkezésben részesülők száma

Bölcsődében:	ingyenes étkező:	13 fő	
	összes étkező:	13 fő	
Óvodában:	ingyenes étkező:	45 fő	
	összes étkező:	50 fő	
Általános iskolában:	kedvezményes étkező (50%):		23 fő
	ingyenesen étkező:	9 fő	
	összes iskolai étkező:	71 fő	

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 2016. 01. 01. napjától hatályos változása értelmében a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, melyre a hátrányos helyzetű, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen.

2024. évben tavasszal 6, nyáron 6, ősszel 6, télen 6 gyermek vette igénybe a szünidei gyermekétkeztetést.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Felsőlajoson a gyermekeknek szóló programok lehetővé teszik az eltérő kultúrájú vagy családi hátterű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását. Az intézményi, helyi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk a témában történő tájékoztatást, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők adatait a megfelelő nyomtatott anyagok és szóbeli tájékoztatás útján ismertetjük az ellátottakkal.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül:

Kifejezetten gyermekeket célzó hátránykompenzáló ellátások településünkön a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázat. Az Önkormányzat évente kiírja a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázatot a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára felsőoktatási tanulmányaik támogatása céljából.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja elsősorban a családtagok által biztosított, azonban a szülők igénybe vehetik a tanyagondnoki szolgálatot a gyermekek szállításához.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	**Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 087)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 092)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül** (TS 093)
	Fő	**Fő**	**%**
2018	54	0	0,00
2019	55	0	0,00
2020	54	8	14,81
2021	52	0	0,00
2022	47	0	0,00
2023	46	1	2,17
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	**Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)** (TS 094)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül** (TS 095)
	Fő	**Fő**	**%**
2018	n.a.	2	2,99
2019	n.a.	1	1,39
2020	n.a.	6	7,79
2021	n.a.	3	3,49
2022	n.a.	0	0,00
2023	n.a.	7	8,75
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés			

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	n.a.	2	50	1	54	0	0	27
2019	n.a.	2	50	1	55	0	0	28
2020	n.a.	2	50	1	54	0	0	27
2021	n.a.	2	50	1	52	0	0	26
2022	n.a.	2	50	1	47	0	0	24
2023	n.a.	2	50	1	46	0	0	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	**Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma** (TS 114)	**Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma** (TS 113)
	fő	**fő**
2018	6	1
2019	5	0
2020	3	1
2021	3	1
2022	0	0
2023	2	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

b) a köznevelséshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	4	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	50	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	2	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	17
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 munkanap	
Személyi feltételek	**Fő**	**Hiányzó létszám**
Óvodapedagógusok száma	3	1
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	3	1
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka	2	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Az óvoda a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Differenciált, egyéni nevelés biztosított. A tanulás játékos tevékenységekbe ágyazottan valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése.

A felsőlajosi tagiskola létszáma 2022-ben 78 fő. Veszélyeztetett tanulóról nem tudunk. Halmozottan hátrányos helyzetű 4 tanuló. 15 BTMN kategóriába sorolt tanuló van, 9 gyermek pedig SNI besorolást kapott. A tanulók a határozatok alapján megkapják az előírt, fejlesztéseket. A BTMN tanulók fejlesztését a tanítók, az SNI tanulók fejlesztését – gyógypedagógus hiányában – fejlesztő pedagógus végzi. 2021 november óra gyógypedagógiai asszisztens segíti a munkánkat, aki az SNI tanulók tanórai differenciálásában, illetve a különleges bánásmód megvalósításában igen hasznos segítség számunkra.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérés nem látható.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A hátrányos helyzetű gyermekek 100% - a napközis ellátásban részesül, így napi háromszori étkezés biztosított számukra.
Az iskola szakkörei ingyenesek, így nem zárjuk ki azokat a gyerekeket, akik szeretnék tovább fejleszteni tudásukat, képességeiket, de anyagilag a szülő nem bírja fizetni.
Évente megrendezésre kerül a nyári úszótábor. Az iskola Pedadógiai Programjának célkitűzései között szerepel, hogy minden gyermek ismerkedjen meg az úszás alapjaival, lehetőleg 4. osztály végére tanuljon meg úszni.
A Család-és gyermekjóléti szolgálat által szervezett tartós élelmiszergyűjtésbe iskolánk és óvodánk is bekapcsolódott. Az osztályfőnökök, óvonők javaslatai alapján a rászoruló gyermekek családjai tartós élelmiszer csomagot kaptak karácsony előtt.

Az óvoda, az általános és a középfokú iskola a hátrányos helyzetű, és a tehetséges gyermekek számára személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó óvodai, iskolai fejlesztő programot szervez. A felkészítés magában foglalja az oktatás méltányossága révén, segítő pedagógiai tevékenység által a tanulók iskolai sikerességének elősegítését, társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányaik enyhítését, a tanulói közösségfejlesztést, a család bevonását és támogatását, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztést és folyamatos módszertani megújulást. Képesség kibontakoztató felkészítést valamennyi csoportban, évfolyamon, osztályban meg kell szervezni. Az óvodai, iskolai fejlesztő programot az intézmény a miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az Ebktv. 31. §-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is.[25]

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családoknál jelenlévő, a gyermekek fejlődését hátráltató körülmények.	A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek helyzetének javítása.
A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése rendkívül megterhelő az érintett családoknak	Fejlesztő foglalkozások biztosítása a településen
Az aktív szabadidős tevékenységek lehetőségei rendkívül csekélyek, a sportolási lehetőségek korlátozottak.	A szabadidő eltöltésének, az egészséges életmód és a sportolás feltételeinek javítása a település területén.
Településünkön a gyermekek számára a nyári szünetben nincs elegendő program, szórakozási lehetőség és a szülők számára problémát jelent a gyermekek nyári felügyeletének megoldása.	Nyári táboroztatás a közösségi színtér szervezésében
A helyi oktatás versenyképességének növelése	Az iskola épületének bővítése: fejlesztő terem, étkező, tanári szoba Tornaterem építése

[25] Forrás: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI r.. 171. - 173. §

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban a nők esélye új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhítenie e terheken.[26]

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	**Nők aránya** (TS 034)	**Összesen**
	%	**%**	**%**
2018	2,5	4,31	3,41%
2019	2,49	5,78	4,14%
2020	3,97	5,59	4,78%
2021	1,39	4,09	2,74%
2022	2,2	2,44	2,32%
2023	1,92	1,77	1,85%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2018	43,48	60
2019	42,86	75
2020	50	50
2021	38,89	57,14
2022	43,75	71,43
2023	23,08	33,33

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

[26] MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2018	23	2
2019	28	0
2020	32	3
2021	18	0
2022	16	0
2023	13	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az előbbi táblázatok adataiból megállapítható, hogy a munkanélküliek száma folyamatosan csökken a 2019-2020-as emelkedés ellenére, melyet a veszélyhelyzettel összefüggő elbocsátások eredményeztek. A nyilvántartott álláskeresők arányát tekintve a 2023-as év kivételével több a nő. Kedvező változás 2023-ban, hogy a hosszabb ideje álláskeresők száma jelentősen alacsonyabb értéket mutat az előző évekhez mérten.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Nem készült statisztikai felmérés arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatást segítő és képzési programokban milyen arányban jelentek meg a női nem képviselői, erre vonatkozó adataink nincsenek. Tudjuk azonban, hogy kifejezetten nőket célzó programok nem indultak az elmúlt időszakban. Az elérhető képzések és programok egyenlő mértékben célozták a férfiakat és nőket, valamint kellő rugalmasságot biztosítottak annak érdekében, hogy a női résztvevők a családdal, gyermekneveléssel kapcsolatos teendőiket is el tudják látni a programban való részvételük ideje alatt. Mivel a települési munkanélküliségi adatokból az olvasható ki, hogy a foglalkoztatás terén nem jellemzők nagyobb aránytalanságok a két nem között, így kifejezetten nőkre fókuszáló programok indítása nem feltétlenül szükséges a jövőben. Figyelemmel kell lennünk azonban arra, hogy az egyes foglalkoztatást segítő és képzési programokban érintett hölgyek számára a továbbiakban se jelentsen nehézséget az adott programban való részvétel.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy még az általános iskola nyolc osztályát sem végezték el, komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Fokozhatja hátrányukat, ha e mellé még idősebb életkor, munkatapasztalat-hiány, vagy kisgyermekes családi háttér is társul.
A felsőlajosi nők iskolai végzettségére vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok. Településünkön feltételezhetően csekély a végzettséggel nem rendelkező nők aránya. Ugyanakkor érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a helyi leányok fiatalon versenyképes végzettségre tegyenek szert, ugyanis a lemorzsolódók egyéb kötöttségeik miatt később már sokkal nehezebben juthatnak

megfelelő képzettséghez. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők esetében kitörési pont a piacképes képzettség megszerzése lehet, amelyre a járási hivatal foglalkoztatási osztályán és egyéb foglalkoztatást segítő projektek keretében kaphatnak lehetőséget.
Meg kell említenünk, hogy országos viszonylatban egyre magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, már a férfiak ugyanezen mutatóját is meghaladja. A nők nagyobb számban vesznek részt a gimnáziumi, főiskolai, egyetemi oktatásban, mint a férfiak, és iskolai eredményeik is gyakran jobbak, mint a férfiaké. A nők jobb iskolai eredményei a munkaerő-piacon azonban nem jelentkeznek, ott továbbra is hátrányos helyzetben vannak a férfiakkal szemben. Ez pedig azt jelenti, hogy nem csupán az alacsony végzettségű nők szembesülhetnek nehézségekkel a munka világában, hanem magas kvalitásokkal rendelkező társaik is.
Mindemellett elmondható, hogy Felsőlajoson van lehetőség alacsonyabb iskolai végzettséget igénylő munkalehetőség megszerzésére is, bár főként szezonális jelleggel a mezőgazdaságban.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetésére vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat. Az a jelenség inkább jellemző, hogy az idénymunkák tekintetében gyakrabban foglalkoztatnak női munkavállalókat, mint férfi munkavállalókat.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Felsőlajos község lakosainak körében már évek óta igényként merült fel a bölcsődei ellátás biztosítása, mely a TOP-1.4.1-19 kódszámú, Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése című felhívásra benyújtott és elnyert támogatás keretében valósult meg 2021-ben. A 2021. szeptemberében átadott bölcsőde 2021. november 24-én nyitotta meg kapuit. A Bölcsőde 14 fő gyermek fogadására alkalmas, egy csoporttal működik Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde Felsőlajosi Tagintézménye Bölcsődei Intézményegysége néven.

A bölcsőde nagyon népszerű a kisgyermekes családok körében, az indulás évében 9 gyermeket írattak be, 2022-ben már 12 fő gyermek bölcsődei ellátását biztosították.

Felsőlajoson nem működik munkahelyi vagy családi bölcsőde és mini bölcsőde sem, azonban a 2021-ben átadott bölcsőde biztosítja a települési igényeket.

A Meserét Lajosmizsei Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde Felsőlajosi Tagintézményében az óvodába járó gyermekek száma 2023. szeptemberében 46 fő, közülük három kisgyermek sajátos nevelési igényű. Az óvodai férőhelyek száma 50 fő, mely szinte folyamatosan maximálisan kihasznált.

Arról nincs adatunk, hogy a gyesről, gyedről a munkába visszatérő szülők munkahelyei milyen mértékben veszik figyelembe a munkavállaló szülői feladatait, biztosítanak-e számukra rugalmasabb munkaidőt, egyéb könnyítéseket.
A helyi tájékozódás alapján azonban elmondható, hogy léteznek „gyermekbarát” munkahelyek, illetve a szülők a nagyszülők, dédszülők, ismerősök segítségét veszik igénybe a gyermek elhelyezését nyújtó intézménybe szállításában vagy hazavitelében.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

Felsőlajos község lakosságának a védőnői ellátáshoz történő hozzáférés teljes körűen biztosított.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A téma vizsgálata nehézségekbe ütközik, mivel a nőket érintő erőszak egy olyan társadalmi probléma, amelyben nagyfokú látenciával kell számolnunk, az esetek többsége nem, vagy csak hosszú évek múltán kerül a hatóságok látókörébe. A bántalmazások gyakran egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben öltenek a külső szemlélők számára is látható formát. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást. Felsőlajoson sem a rendőrség, sem a családsegítők részéről nem érkezett jelzés nőket érő erőszakról, illetve kapcsolati erőszakról.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Az Szt. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.[27]

Felsőlajoson önkormányzati anyaotthon, valamint egyházi, vagy alapítványi fenntartású anyaotthon nem működik.
A település 50 km-es körzetén belül a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Családok Átmeneti Otthona működik Kecskeméten.
A település 50 km-es körzetén kívül, a vármegyén belül Családok Átmeneti Otthona működik Kiskunhalason és Kiskunfélegyházán, illetve Menedékváros Családok Átmeneti Otthona Kiskunmajsán.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.
Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

[27] 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 64. § (1) bek.

Felsőlajos képviselő-testülete 5 főből áll, melyből kettő képviselő nő, a tagintézményeket nők vezetik. A civil szervezetek vezetői és tagjai között is számos nőt találhatunk, akik aktív szerepvállalással, kemény munkával segítik elő a társadalmi problémák helyi szintű kezelését. Az adatok azt mutatják, hogy településünkön a megfelelő kvalitások birtokában a nők számára is elérhetők a magasabb pozíciók.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Felsőlajoson a nőket hasonló problémák foglalkoztatják, mint az ország bármely másik településén. Fejlett társadalmunkban ugyanis a nőkre egyre több teher hárul: egyszerre kell megfelelniük számos szerepkörnek, így például helyt kell állniuk a munka világában, a családi életben, a háztartás-vezetés és gyermeknevelés terén, valamint az idős vagy beteg hozzátartozók gondozása, ápolása során, a párkapcsolati elvárások mellett.
Számos tényező nehezíti azonban a sokféle szerepkihívásnak történő megfelelést: a foglalkoztatás terén a hátrányos megkülönböztetés, a családi élet kapcsán a munkával való összeegyeztethetetlenség, a gyermeknevelés, a háztartásvezetés, a hozzátartozókról való gondoskodás kapcsán a férfi-női munkamegosztás problémái, a párkapcsolat tekintetében pedig a férfiak részéről tapasztalható magas elvárások. Mindennek eredménye sajnos az lehet, hogy számos nő megfáradt, kiégett, stresszes és a végsőkig kimerült lesz egy bizonyos idő után, amit megerősíteni látszanak a női depresszióval kapcsolatos statisztikák is. A szerepkihívások tehát valószínűleg folyamatosan foglalkoztatják a településünkön élő nőket is, ezért törekedni szükséges arra, hogy a helyi szintű intézkedések a nők érdekeinek figyelembevételével kerüljenek megtervezésre és megvalósításra. Ezek célja a nők terheinek mérséklése, esélyegyenlőségének megteremtése, kiegyensúlyozott életvitelük biztosítása kell, hogy legyen. Arra kell törekedni továbbá, hogy a gyermekvállalást a munka világa ne büntesse, hanem támogassa, s a kisgyermekes anyukák helyzetének megkönnyítése fontos szempontként kell megjelenjen a munkahelyeken.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munka és magánélet egyensúlyának hiánya	A nők munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, alternatív és atipikus foglalkoztatási formák támogatása; kifejezetten az anyasággal kapcsolatos nehézségekre megoldást nyújtó előadások szervezése; a női szerep megélését elősegítő programok szervezése
Gyesen, gyeden lévő anyák társas kapcsolatainak hiánya	Játszótérfejlesztés, közös családi programok szervezése és tartása

Idős embereknél is az emberi méltóság, szociális biztonság érdekében hosszú távú, világos programokra van szükség.

A 65 év felettiek száma 1,66 millióról 1,89 millióra, aránya 16,6%-ról 19,3%-ra nőtt 2010-ről 2019-re.[28] A demográfiai helyzet változása „erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra."[29] Az idősödő társadalomban nő a jelentősége a kor alapú diszkriminációnak (ageizmusnak). „Az idősödés nemcsak a gazdaságilag fejlett és fejletlenebb társadalmakban okoz különböző gondokat, hanem különböző kezelést követel egyazon államon belül is konjunktúra és válság idején. A gazdasági krízisek befolyásolják a munkaerő piacot, ahol jelen vannak a munkaerőpiacra belépni kívánó fiatalok, és az azt elhagyni kívánó, és elhagyni nem kívánó idősebb munkavállalók."[30]

Az idősügynek választ kell adnia számos lényeges, és sürgető[31] kérdésre:

Különösen a feminizációra. A demográfiai trendek régóta a nők hosszabb életkilátásait mutatják, és a nők, akik jövedelme még mindig kisebb, mint a hasonló képzettségű és munkakörű férfiaké, idősen is kisebb nyugdíjra számíthatnak, elözvegyülten pedig – ha vannak – gyermekeik vagy a köz támogatására inkább rászorulnak, mint a családban élő idősek.

Választ kell adnia az izolációra, az elmagányosodásra. A gyermekek számának csökkenése és a nukleáris család terjedése miatt az idős emberek egy része elszigetelődik.

Választ kell adnia az ún. Handicap jelenségre. A fogyatékossággal élők öregkora nehezebb, mint a társadalmi többségé, sőt a fogyatékosság sok esetben éppen időskorban bontakozik ki, a fehér és a más színű botok, a hallókészülékek, a szemüvegek, a „tolószékek" az idősebb generációk körében gyakoribbak.

Választ követel a gettósodás jelensége. Nem annyira regionális értelemben, mint inkább „leépülő településrész vagy épület" értelmében az idősek által lakott házak, területek a kevésbé trendi, kevésbé ellátott vidékekre helyeződnek, avagy az elöregedő környéket az új típusú szolgáltatások – még akár az iskola is – elkerülik.

Gazdasági, társadalmi és kulturális tőkeszegénység. A járadékok és juttatások értékének csökkenése jobban érinti az időseket, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket nehezíti, amely szolgáltatások például a mozgásban akadályozottak esetében létfontosságúak lehetnek az önálló élet lehetőségét például az önálló élelmiszer-beszerzést, avagy a temető vagy az utolsó barátok, rokonok meglátogatását veszélyeztethetik. Amit nem használsz, leépül. Ha nem beszélnek, nem vesznek részt közös cselekvésekben, nem kapnak és nem adhatnak szeretetet, akkor az emberek kulturálisan, mentálisan és fizikailag leépülnek. Generációk tapasztalatai, élményei és érzésvilága múlhat ki – reméljük, nem teljesen nyomtalanul. Ha nem segítik, segítjük, az időseket például az infokommunikációs technológiák elsajátításában akkor ők az elmagányosodnak.

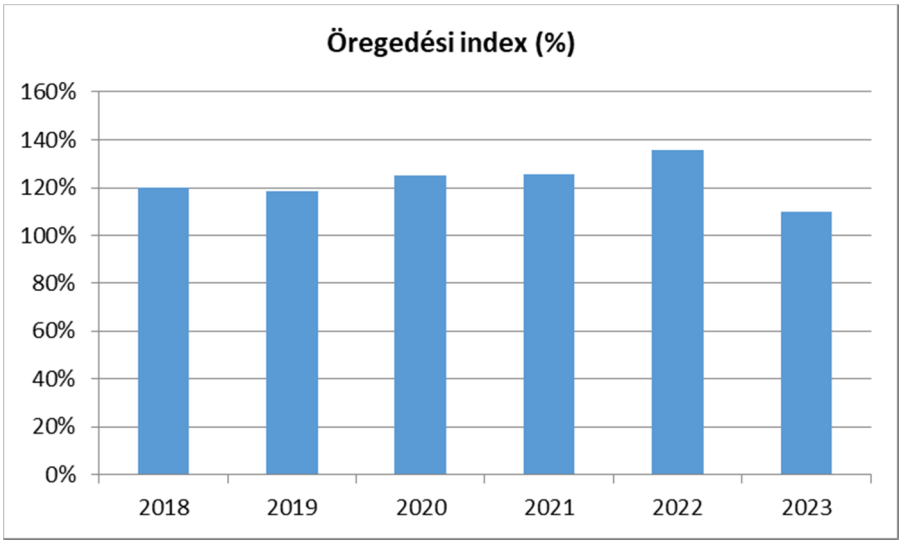
Választ kell adnunk a legális migráció kérdésére is. A fiatal éveikben szívesen látott, migráns munkaerő a társadalombiztosítás, és teljes kapcsolatrendszere révén a befogadó országban marad időskorában, ahol még sincsen úgy otthon, mint a kibocsátó országában.

Nagyon nagy feladat, hogy a negatív tendenciákat ellensúlyozzuk tudatos politikával, olyan fejlesztésekkel, amelyek képesek választ adni a demográfiai tendenciákra.

[28] MNTFS 2030. p.70.
[29] MNTFS, 2030. p.19.
[30] MAKKOS Nándor : Kor alapú diszkrimináció a közszolgálatban JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): 21 5 pp 24-30 (2019). p.24.
[31] Forrás: BORZA Beáta (szerk.): „Méltóképpen Időskorban" Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának idősügyi projektje, Budapest, 2011. p. 6-.7.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2018	143	119	120,17%
2019	142	120	118,33%
2020	155	124	125,00%
2021	151	120	125,83%
2022	155	114	135,96%
2023	163	148	110,14%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR			

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma** (TS 063)	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma** (TS 064)	**Összes nyugdíjas**
2018	78	131	209
2019	86	134	220
2020	87	130	217
2021	80	128	208
2022	76	131	207
2023	71	130	201
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	0	0	60	97	0	10	1
2019	0	0	67	102	0	8	0
2020	0	0	66	100	0	7	1
2021	0	0	61	100	0	5	1
2022	0	0	57	101	1	5	1
2023	0	1	57	102	0	7	2
Forrás: TeIR, KSH Tstar							

A statisztikai adatokat áttekintve megállapítható, hogy a 2023-as kedvező lassulás ellenére **Felsőlajos erősen idősödő település,** holott több kisgyermekes család költözik a faluba és szép számmal születnek gyermekek.. Ez azonban más településeket, sőt Európa egészét érintő probléma. Az elérhető legfrissebb adatok szerint 2024-ben a hatvanöt évesen várható egészségben eltöltött évek száma **nőknél csak 7,9 férfiaknál 7,3 év**. A várható és egészségben várható élettartam közötti olló, valamint az időskorúak népességen belüli növekvő aránya miatt egyre nagyobb a gondozási igény, azonban csökken a társadalomban az időskorúak ellátását biztosító aktív korúak aránya. Világszerte alkalmazott fogalom az active ageing. azaz aktív idősödés , mely fogalmát az ENSZ fejlesztette tovább: „Az aktív idősödés lehetőséget teremt arra, hogy az emberek kiterjesszék lehetőségeiket a fizikai, társadalmi, mentális jóllét területein az egész életciklusukon keresztül, és hogy részt vehessenek a társadalomban, mialatt megfelelő védelemben, szociális biztonságban, gondozásban részesülnek a szükségleteik szerint” Az aktív idősödés programja nem csupán egyéni akciók összessége, a társadalmi felelősségvállalásnak is meg kell jelennie az aktivitás különböző dimenzióiban: például a társadalmi kirekesztődés megelőzésében, a szociális biztonság vagy önállóság garantálásában, a gondozási segítség biztosításában megfelelő szolgáltatásokkal.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	23	28	32	18	16	13
41-45 év (TS 042)	Fő	1	4	2	2	1	2
	%	4,35%	14,29%	6,25%	11,11%	6,25%	15,38%
46-50 év (TS 043)	Fő	5	5	2	3	0	1
	%	21,74%	17,86%	6,25%	16,67%	0,00%	7,69%
51-55 év (TS 044)	Fő	3	2	5	3	3	3
	%	13,04%	7,14%	15,63%	16,67%	18,75%	23,08%
56-60 év (TS 045)	Fő	0	2	4	0	2	0
	%	0,00%	7,14%	12,50%	0,00%	12,50%	0,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	4	5	5	6	4	3
	%	17,39%	17,86%	15,63%	33,33%	25,00%	23,08%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

A felsőlajosi idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottságára nem állnak rendelkezésre adatok.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen:

A tevékeny időskor biztosítása egyénre szabottan jelenik meg a településünkön. Társulási megállapodás útján az Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézmény alaptevékenységként végzi az időskorúak nappali ellátását Idősek Klubja keretében, ahol 3-5 felsőlajosi lakos szokott megjelenni.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén:

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	143	0	3	16
2019	142	0	3	11
2020	155	0	4	11
2021	151	0	2	9
2022	155	0	2	7
2023	163	0	1	12
Forrás: TeIR, KSH Tstar				

A házi segítségnyújtás és a falu/tanyagondnoki szolgáltatás, olyan feladata a családsegítésnek, mely nappali melegedőtől távolmaradó idősek esetében is biztosítja az idősek szociális, és közszolgáltatásokhoz való hozzáférését.

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes. Az ellátás az igénylő, illetve annak törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. Ezt követően felmérik az igénylő egészségi, szellemi és fizikai állapotát, megállapítják a gondozási szükséglet mértékét, és ennek megfelelően a szükségletekhez igazodóan állapítják meg a részére nyújtott szolgáltatásokat.

A falu/tanya gondnoki szolgáltatás olyan szociális alapellátási forma, amelyet főállásban, teljes munkaidőben (heti 40 óra), közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott falu/tanya gondnok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével

biztosítanak, csökkentve ezzel az aprófalvak és a külterületi lakott helyek szolgáltatás- és intézményhiányból eredő hátrányait.

A falu- és tanyagondnoki szolgáltatás bevezetésével az önkormányzat szerette volna a hátrányos helyzetű, szolgáltatáshiányos külterületen élők és közöttük az idősek esélyegyenlőségét növelni, a közszolgáltatásokhoz való hozzájutást és a szociális alapellátások kiépítését elősegíteni, a tanyákon élők szolgáltatási funkcióinak bővítése, közösségfejlesztés, valamint a jobb életminőség elérése érdekében. A feladatellátást segíti a Magyar Faluprogram keretében beszerzett „kisbusz", mely a tanyagondnokkal együtt 9 fő szállítására alkalmas.

A 2021-ben bevezetett tanyagondnoki szolgálatot legnagyobb mértékben az idősek veszik igénybe, ezáltal segítséget nyújt az önkormányzat az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésükhöz.

Fenti tábla is jól tükrözi, hogy az ellátások közül legnagyobb számban a szociális étkeztetést veszik igénybe az idősek. A Lajosmizse Város Önkormányzata Egészségügyi, Gyermekjóléti és Szociális Intézményében működő idősek klubja (nappali ellátás) az idősek időtöltésének aktív ellátását jelenti a felsőlajosi időseknek is. Beszélgetést, társasjátékozást, olvasást is beiktatnak a mindennapokba, ezzel is segítve a szellemi frissesség megtartását az önfeledt szórakozás lehetőségét.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A feladat magában foglalja a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését, meghatározott pénzügyi támogatás biztosítását, valamint a helyi lakosság képviseletének biztosítását a közművelődési feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Magában foglalja továbbá a művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítését, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése, az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítását. E feladat tartalmazza továbbá a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítását, az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítását, a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés feltételeinek biztosítását, valamint a kulturális alapú gazdaságfejlesztést).

Felsőlajoson a Könyvtár, Információs és Közösségi Hely fogja össze ezeket a tevékenységeket, amelyet korosztálytól függetlenül biztosít az érdeklődők részére.

b) idősek informatikai jártassága;

Az informatikai jártasság megszerzésére igény esetén a Könyvtár, Információs és Közösségi Hely szervezésében van lehetőség, az informatikai hozzáférés is itt biztosított.

d) a generációk közötti programok.

Felsőlajoson a Könyvtár, Információs és Közösségi Hely és a Faluház biztosít lehetőséget a közösségi élethez, és itt valósulnak meg település szintű programok az ünnepkörökhöz, helyi évfordulókhoz kapcsolódóan.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Könyvtár, Információs és Közösségi Hely és a Faluház biztosít helyet civil kezdeményezésre. A közművelődési szakember szervezésével életkortól függetlenül színházlátogatáson lehet részt venni. A közösségi színterünkben megvalósult programok zömében kézműves foglalkozások vagy zenei előadások, amelyek egy fontosabb ünnephez köthetőek. Az Idősek Világnapja alkalmából az önkormányzat minden évben megvendégeli az időseket, ahol a település óvodásai és iskolásai műsorral kedveskednek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony foglalkoztatottság, hátrányos munkaerő-piaci helyzet. A szenior lakosság tudás- és tapasztalati tartalékának nem megfelelő szintű kiaknázása	Az idősek tudáshasznosítása foglalkoztatásukkal
Fizikai és mentális állapot romlása, gyakori betegségek	Egészségvédő és egészségmegőrző programok szervezése, az idősek szellemi, fizikai és mentális jóllétének támogatása
Az elmagányosodás és az azzal járó mentális problémák	Idős emberek, különösen az egyedülállók programokba történő bevonása, az érdeklődés felkeltése a közösségi élethez, számukra célzott programok indítása a közösségi színtérben. A már működő nyugdíjas klub népszerűsítése, új nyugdíjas közösségek létrehozása
Az idősek szociális ellátottsága és egészségügyi alapellátáshoz való hozzájutás tovább javítandó	Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel, csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. A fogyatékos emberek hátrányainak enyhítése, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében a jogalkotó alkotott törvényt. A Fot. 2. § (1)–(5) bekezdése alapján az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer

működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban. „Az ésszerű alkalmazkodás a fogyatékkal élő személyek igényeihez történő alkalmazkodást jelenti. Magában foglalja különösen meglévő létesítmények átalakítását, és olyan új épületek létrehozását, melyeket fogyatékkal élők is használhatnak, valamint olyan munkahelyi szerkezetátalakítás, részmunkaidős vagy módosított munkarendek, áthelyezés egy üres állásba, berendezések vagy eszközök beszerzését és módosítását, valamint vizsgák, képzési anyagok vagy szakpolitikák megfelelő kiigazítását vagy módosítását, illetve minősített olvasók vagy tolmácsok biztosítását és egyéb hasonló alkalmazkodást a fogyatékkal élők igényeihez. Az AB szerint az „ésszerű alkalmazkodás" az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossággal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását, pl. az egyetemes tervezés által. Az „egyetemes tervezésen" a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a „fogyatékossággal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát."[32]

A „Semmit róluk nélkülünk" James Charlton 1998-ban megjelent könyvének címe, melyet az MNTFS 2030 így fogalmaz meg: „a közösségi részvétel és támogatás elve az egyenlő jogok alapján: a bizalomra, aktív részvételre, partneri együttműködésre építve a programok tervezésébe, végrehajtásába és ellenőrzésébe be kell vonni a célcsoportok így a roma közösség, a helyi önszerveződések és a közigazgatás képviselőit." Az alapelv így vonatkozik a fogyatékkal élő szervezetekre személyekre is.[33]

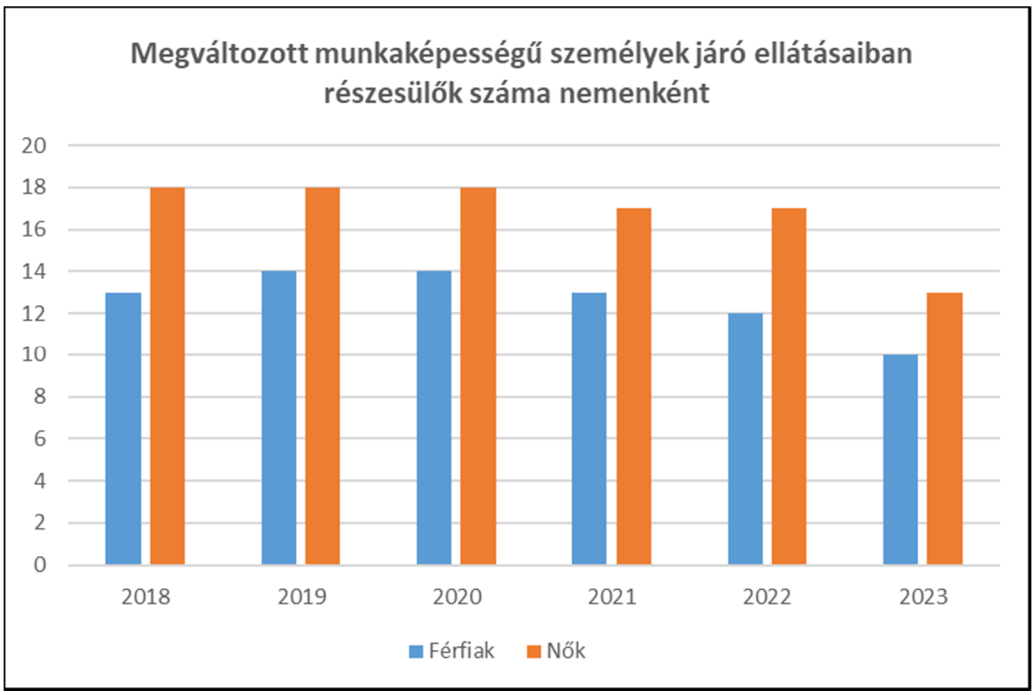
7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	13	18	31
2019	14	18	32
2020	14	18	32
2021	13	17	30
2022	12	17	29
2023	10	13	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar

[32] MAKKOS Nándor : Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közszférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).
[33] MNTFS 203. p. 23.

A megváltozott munkaképességű személyeknek járó ellátásban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat.

a) fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak. Lajosmizsén a KÉZMŰ-, FŐKEFE-, ERFO Közhasznú Nonprofit Kft. megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatását segítik betanított munkakörben.

A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya a megváltozott munkaképességű ügyfelek számára is segít a számukra megfelelő munkakör, munkahely, valamint képzés meghatározásában és megtalálásában, az önkormányzat pedig folyamatosan részt vesz közfoglalkoztatási programokban.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Felsőlajos Község Önkormányzatának Képviselő-testülete kiemelt figyelmet fordít a fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának biztosítására.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nem ismert.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok;

A fogyatékos személyek számára speciális közlekedési megoldások részben megoldottak, mindennapjaikban segítséget jelenthet a tanyagondnoki szolgálat tevékenysége.
A mozgássérült parkolók kiépítését, kijelölését szükséges folytatni.
Az önkormányzat felelősségi körébe tartozó intézmények, közterületek teljes körű akadálymentesítésének további fejlesztése (fizikai és/vagy infokommunikációs akadálymentesítés) szükséges, az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a pályázati lehetőségek szem előtt tartása mellett.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A jogszabályok által a fogyatékkal élő személyek számára biztosított ellátási formákat a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény, a megváltozott munkaképességű személyek esetén a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény határozza meg.
Ezen túl kormányrendeletek is biztosítanak közlekedési kedvezményt, parkolási igazolványra való jogosultságot.

A fogyatékossággal élő személyek anyagi támogatása helyi szinten a települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás biztosítása keretében történik.
A fogyatékossággal élő személyek által igénybe vett ellátások kapcsán, kifejezetten a fogyatékosságra vonatkozóan nem kerül vezetésre nyilvántartás, így pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre az igénybe vevő fogyatékosok számáról.
Fogyatékossággal élő személyek számára helyben biztosított szociális szolgáltatások:
• alapszolgáltatások: a tanyagondnoki szolgáltatás, az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a közösségi ellátások, a támogató szolgáltatás, az utcai szociális munka, a nappali ellátás.
• szakosított ellátási formák: helyben nem állnak rendelkezésre.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése:

A Lajosmizsei Egészségházban számos szakellátás vehető igénybe, így működik laboratórium (mintavételi hely), reumatológia-, szemészet-, fizikoterápa- kardiológia-, bőrgyógyászat-, pszichiátriai-, nőgyógyászati szakrendelés is. Az ide, valamint a kecskeméti szakrendelésekre eljutásban nyújt segítséget már az időpontfoglalásban való közreműködéstől a tanyagondnok is.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége:

A Faluház, mely helyet ad az önkormányzati hivatalnak, az orvosi rendelőnek, a Könyvtár, Információs és Közösségi Helynek akadálymentes, a bölcsőde, az óvoda és iskola épülete is akadálymentes. Az intézmények rendelkeznek mozgáskorlátozottak részére mosdóval, rámpával. A közösségi közlekedés igénybevétele, a fel/leszállás és a nehéz megközelítés miatt, továbbá megfelelő információs táblák hiányában nehezített.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Rendkívül fontos az információs és kommunikációs akadálymentesítettség, mely az önkormányzati honlap esetén is megvalósul, további feladat a lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítése.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége:

A munkahelyek részben akadálymentesítettek.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége:

Az újonnan épülő közlekedési utak, járdák kialakításánál erre figyelemmel vagyunk.

f) fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye, stb.):

A fogyatékos személyek számára speciális közlekedési megoldások részben megoldottak. A mozgássérült parkolók kiépítését, kijelölését szükséges folytatni.
Az önkormányzat felelősségi körébe tartozó intézmények teljes körű akadálymentesítésének további fejlesztése (fizikai és/vagy infokommunikációs akadálymentesítés) szükséges, az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a pályázati lehetőségek szem előtt tartása mellett.
A tanyagondnoki szolgálat rendelkezésére álló gépjármű mozgáskorlátozott rámpával ellátott, ezáltal bármely fogyatékossággal élő személy igénybe tudja venni a közlekedésének segítségéhez is.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Okos megoldások alkalmazásával segíthető lenne a közlekedés.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek Felsőlajoson - ilyen programok működtetésére ugyanis nem mutatkozott igény a településen. Ugyanakkor a különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok felsőlajosi lakossághoz történő eljuttatásában természetesen minden esetben partner az önkormányzat. A közösségi programokon való részvétel biztosított.

7.5 A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Bár konkrét adataink nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, amely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossággal élők csoportját, mint más településeken. Fokozott problémát jelenthet a jó minőségű járdák és a megfelelő minőségű és aszfaltozott utak hiánya. Gondot okozhat az is, hogy a társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossággal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A középületek, közterületek, közszolgáltatások akadálymentességének nem kielégítő volta.	Az akadálymentesített középületek, közterületek számának növelése.
A fogyatékkal élők és családjaik közszolgáltatásokhoz és információhoz való hozzáférési lehetősége korlátozott	Infokommunikációs akadálymentesítés, különösen az önkormányzati honlap átalakítása; Tanyagondnoki szolgáltatás fejlesztése

Fogyatékossággal kapcsolatos társadalmi aktivitás alacsony	Társadalmi aktivitást ösztönző programok, kezdeményezések támogatása a partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és forprofit szereplők társadalmi felelősségvállalásának elősegítésére.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A közszolgáltatások elérését, a mindennapi életvitelt nagy mértékben nehezíti a közlekedési lehetőségek elavultsága, a közúthálózat helyenként rossz állapota.	A bel- és külterületi utak aszfaltburkolattal való ellátása, a meglévők felújítása csapadékvíz elvezetőkkel, közvilágítással és kamerarendszer kiépítésével. A kerékpárút fejlesztése, bővítése.
Egyre több a mentális problémával küzdő személy a település valamennyi korcsoportja esetén	Pszichológus, továbbá családterapeuta általi ellátás biztosítása a településen
Szennyvízcsatorna hálózat hiányában körülményes és költséges a szennyvíz elszállítása	Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma):

Felsőlajoson a www.birosag.hu és Civil Információs Portál adatbázisa alapján 7 bejegyzett civil szervezet (alapítvány, egyesület, szövetség, társaság) működik. Ebből számos szervezet lát el valamilyen formában esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenységet is.

Felsőlajos Község Önkormányzata és a civil szervezetek együttműködése elsősorban a személyes kapcsolatokon alapszik, hivatalos partnerségi megállapodások kevésbé jellemzőek, illetve a pályázati úton elnyert önkormányzati támogatások folyósításához szükséges megállapodásokban öltenek testet. A szervezeteknél tevékenykedő önkéntesek számáról nincs pontos információnk. Elmondható, hogy a helyi társadalmi megmozdulások –a közösség viszonylag alacsony létszáma miatt- gördülékenyek, az önkormányzati és civil szféra nagyfokú együttműködése mentén valósulnak meg.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása:

A településen nemzetiségi önkormányzat nem működik, azonban az egyházi és civil szereplőkkel az önkormányzat szorosan együttműködik. E kölcsönös együttműködés keretében az önkormányzat minden évben forrást különít el költségvetésében a civil szervezetek támogatása céljából, a civil szféra képviselői pedig a települési rendezvények

szervezésében és lebonyolításában is aktív szerepet vállalnak. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az önkormányzat és a problémában érintett személy/csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva keres megoldást. Felsőlajos Község Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít az egyházi és civil szféra képviselőivel, továbbá a gazdasági szereplőkkel való partnerségi viszonynak, célja ezen együttműködések hosszú távú fenntartása és erősítése.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása:

Az Önkormányzat több éve közös önkormányzati hivatalt tart fenn Lajosmizse Város Önkormányzatával, továbbá társulási megállapodással is rendelkezik a várossal, valamint Lajosmizse Város Önkormányzata és Felsőlajos Község Önkormányzata konzorciumot is létrehozott közös projektek megvalósítása érdekében.
A szennyvízre vonatkozó közművesítés érdekében Ladánybene Község Önkormányzatával működik együtt az önkormányzat. Szoros a település kapcsolata Kecskeméttel, mint térségi központtal. A Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzat rendezvényei, kezdeményezései is összefogják a megye településeit, de ilyen jellegű tevékenységet lát el az Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesület is.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége:

A településen nemzetiségi önkormányzat nem működik.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége:

Felsőlajos Község Önkormányzata számos egyesülettel, köztestülettel működik együtt. Ezek a tevékenységek döntő többségben a sport és a gyermekek esélyegyenlőségéhez kapcsolódnak, de megtalálhatóak a kultúrához kapcsolódóak is.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Az esélyegyenlőség megvalósításában számos for-profit szereplő vállal szerepet, ezek főként magánszemélyek, de vállalkozások is megtalálhatóak.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a település intézményei, civil szervezetek bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. Elsőként az adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A település honlapján az anyagról, annak előrehaladásáról folyamatosan tájékoztatást adunk és észrevételi lehetőséget biztosítunk.

A 2023-2028. évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során Felsőlajos Község Önkormányzata 2023. július 25. napján helyi esélyegyenlőségi fórumot és szociálpolitikai kerekasztal ülést tartott. A 2025. augusztus 12. napján tartott helyi esélyegyenlőségi fórum és szociálpolitikai kerekasztal ülés célja pedig a hatályos HEP áttekintése volt.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

10. A HEP IT részletei

1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	A mélyszegénységben élők életminőségének javítása érdekében egyaránt szükség van a köznevelés és képzés, a lakhatás és lakókörnyezet-fejlesztés, a foglalkoztatás és felnőttképzés, az egészségügy és sport, a függőségek kezelése, a közösségfejlesztés, valamint a társadalmi szolidaritás és szemléletmód-váltás terén történő beavatkozások egyidejű megvalósítására.	Egy komplex társadalmi felzárkózási program megvalósítása az érdekelt szereplők minél szélesebb körének bevonásával és együttműködésével.
Gyermekek	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családoknál jelenlévő, a gyermekek fejlődését hátráltató körülmények.	A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek helyzetének javítása.
Gyermekek	A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése rendkívül megterhelő az érintett családoknak.	Fejlesztő foglalkozások biztosítása a településen.
Gyermekek	Az aktív szabadidős tevékenységek lehetőségei rendkívül csekélyek, a sportolási lehetőségek korlátozottak.	A szabadidő eltöltésének, az egészséges életmód és a sportolás feltételeinek javítása a település területén.
Gyermekek	Településünkön a gyermekek számára a nyári szünetben nincs elegendő program, szórakozási lehetőség és a szülők számára problémát jelent a gyermekek nyári felügyeletének megoldása.	Nyári táboroztatás a közösségi színtér szervezésében.
Gyermekek	A helyi oktatás versenyképességének növelése.	Az iskola épületének bővítése: fejlesztő terem, étkező, tanári szoba Tornaterem építése.

Nők	Munka és magánélet egyensúlyának hiánya.	A nők munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, alternatív és atipikus foglalkoztatási formák támogatása; kifejezetten az anyasággal kapcsolatos nehézségekre megoldást nyújtó előadások szervezése; a női szerep megélését elősegítő programok szervezése.
Nők	Gyesen, gyeden lévő anyák társas kapcsolatainak hiánya .	Játszótérfejlesztés, közös családi programok szervezése és tartása.
Idősek	Alacsony foglalkoztatottság, hátrányos munkaerő-piaci helyzet. A szenior lakosság tudás- és tapasztalati tartalékának nem megfelelő szintű kiaknázása.	Az idősek tudáshasznosítása foglalkoztatásukkal.
Idősek	Fizikai és mentális állapot romlása, gyakori betegségek.	Egészségvédő és egészségmegőrző programok szervezése, az idősek szellemi, fizikai és mentális jóllétének támogatása.
Idősek	Az elmagányosodás és az azzal járó mentális problémák.	Idős emberek, különösen az egyedülállók programokba történő bevonása, az érdeklődés felkeltése a közösségi élethez, számukra célzott programok indítása a közösségi színtérben; A már működő nyugdíjas klub népszerűsítése, új nyugdíjas közösségek létrehozása.
Idősek	Az idősek szociális ellátottsága és egészségügyi alapellátáshoz való hozzájutás tovább javítandó.	Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése.
Fogyatékkal élők	A középületek, közterületek, közszolgáltatások akadálymentességének nem kielégítő volta.	Az akadálymentesített középületek, közterületek számának növelése.
Fogyatékkal élők	A fogyatékkal élők és családjaik közszolgáltatásokhoz és információhoz való hozzáférési lehetősége korlátozott.	Infokommunikációs akadálymentesítés, különösen az önkormányzati honlap átalakítása; Tanyagondnoki szolgáltatás fejlesztése.
Fogyatékkal élők	Fogyatékossággal kapcsolatos társadalmi aktivitás alacsony.	Társadalmi aktivitást ösztönző programok, kezdeményezések támogatása a partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és forprofit szereplők társadalmi felelősségvállalásának elősegítésére.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	A közszolgáltatások elérését, a mindennapi életvitelt nagy mértékben nehezíti a közlekedési lehetőségek elavultsága, a közúthálózat helyenként rossz állapota.	A bel- és külterületi utak aszfaltburkolattal való ellátása, a meglévők felújítása csapadékvíz elvezetőkkel, közvilágítással és kamerarendszer kiépítésével. A kerékpárút fejlesztése, bővítése.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Egyre több a mentális problémával küzdő személy a település valamennyi korcsoportja esetén.	Pszichológus, továbbá családterapeuta általi ellátás biztosítása a településen.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Szennyvízcsatorna hálózat hiányában körülményes és költséges a szennyvíz elszállítása.	Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése.

2. Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a társadalom egyenrangú tagjai és sikeresen helytállnak a munkaerőpiacon.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, és elősegítsük felzárkózásukat, továbbá, hogy életszínvonaluk javulását a lehető legnagyobb mértékben előmozdítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítását. Nevelésük, oktatásuk befektetés a jövőbe, ezért erre kiemelt figyelmet fordítunk. Célunk továbbá településünk családbarát jellegének erősítése.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek jólétének kérdésére, egészségügyi és szociális helyzetének alakulására, fókuszálva a megfelelő életszínvonal fenntartásának elősegítésére, az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a szerepkonfliktusok csökkentését, azaz a munka és a család összeegyeztethetőségének elősegítését, a családbarát intézkedések támogatását, valamint a nőkkel szembeni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetének minél mélyebb megismerésére, életminőségük javítására, társadalmi integrációjuk előmozdítására, illetve a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása a országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	A mélyszegénységben élők életminőségének javítása	A mélyszegénységben élők életminőségének javítása érdekében egyaránt szükség van a köznevelés és képzés, a lakhatás és lakókörnyezet-	Munkanélkülieknek bevonása a közmunkaprogramokba foglalkoztatási és képzési lehetőségek felkutatása, függőségek kezelése, lakókörnyezet fejlesztése	Gazdasági program	Új Roma Stratégia, Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Rövidebb i., hosszabb i. közfoglalk. pályázatok benyújtása, munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítése, előadások szervezése, segítségnyújtá	Polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	rövid i., hosszabb i. pályázatok beszámolói, előadásokon résztvevők száma	Polgármesteri hivatal humánerőforrása, a pályázaton elnyert pénzügyi támogatás	Pályázat, a pályázatban leírt fenntarthatósági szempontok alapján.	Lajosmizse Város Önkormányzatával meglévő társulás

		fejlesztés, a foglalkoztatás és felnőttképzés, az egészségügy és sport, a függőségek kezelése, a közösségfejlesztés, valamint a társadalmi szolidaritás és szemléletmód-váltás terén történő beavatkozások egyidejű megvalósítására				s a programokon való részvételhez					
2	Rászorultak részére történő információ szolgáltatás	Az önkormányzat által igénybevehető ellátások információ hiányában nem elérhetőek, nem tudják a rászorult személyek igénybe venni, mert nem tudják a lehetőségeket.	Minden rászoruló teljes körű információval rendelkezzen az önkormányzat által - jogszabály alapján – nyújtható támogatásokról és azok mértékéről.	Gazdasági program	Új Roma Stratégia, Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Lakossági tájékoztató megszervezése, segítségnyújtás az ellátások igénybe vétele kapcsán.	Polgármester. családsegítő, szociális ügyintéző, tanyagondnok	2028. 12. 31. (vasárnap)	Évente két alkalommal megszervezett tájékoztató.	Önkormányzat részéről helyiség biztosítása, információs anyag készítése az önkormányzat honlapján tájékoztató megjelentetése	Önkormányzati forrásból biztosított.	Nincs együttműködés

II. A gyermekek esélyegyenlősége											
3	A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek helyzetének javítása	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családoknál jelenlévő, a gyermekek fejlődését hátráltató körülmények	A nehéz helyzetben élő gyermekek is hozzájutnak képességeik fejlesztését segítő programokhoz, ellátásokhoz	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Hátránykompenzáló foglalkozások, kitörési lehetőséget biztosító programok biztosítása	polgármester,	2028. 12. 31. (vasárnap)	A programokban résztvevő gyermekek száma.	Önkormányzat és az Iskoláért, Gyermekekért Alapítvány részéről humánerőforrás és anyagi erőforrás	Az önkormányzat és az Alapítvány által fenntartható.	Nincs együttműködés
4	Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése rendkívül megterhelő az érintett családoknak	Fejlesztő foglalkozások biztosítása a településen	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Fejlesztő foglalkozások biztosítása a településen szakképzett szakember alkalmazásával	polgármester,	2028. 12. 31. (vasárnap)	A programokban résztvevő gyermekek száma.	A humán forrás biztosítása az önkormányzat részéről saját erőből	Az önkormányzat által fenntartható.	Nincs együttműködés
5	Nyári szünidei foglalkozások megszervezése	Táborozási, szabadidős foglalkozások hiánya a szünidőben problémát okoz a szülőknek és a gyermekeknek.	Nyári táboroztatás és szabadidős programok a közösségi színtér szervezésében	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Nyári táborok, szabadidős programok szervezése a közösségi színtér által, önkéntesek toborzása.	polgármester, közművelődési szakember, Iskoláért, Gyermekekért Alapítvány	2028. 12. 31. (vasárnap)	A programokban résztvevő gyermekek száma.	Önkormányzat és az Alapítvány részéről humánerőforrás és anyagi erőforrás, pályázati források	Az önkormányzat és az Alapítvány által fenntartható.	Nincs együttműködés
6	Gyermekek szabadidős testmozgása	Az aktív szabadidős tevékenységek lehetőségei	A szabadidő eltöltésének, az egészséges életmód és a	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási	Játszótér fejlesztése, bővítése,	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Játszótér elemeinek száma, sportprogra	Pályázat keretében biztosított	A megvalósítás után önkoprm	Nincs együttműködés

		rendkívül csekélyek, a sportolási lehetőségek korlátozottak.	sportolás feltételeinek javulása.		Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	sportprogramok szervezése			mokon résztvevők száma.	anyagi erőforrás.	ányzati forrásból hosszú távon fenntartható.	
7	A helyi oktatás versenyképességének növelése	Az iskola épületének bővítése: fejlesztő terem, étkező, tanári szoba Tornaterem építése	A helyi oktatás versenyképességének növekedése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Az iskola épületének bővítése fejlesztő teremmel, étkezővel, tanári szobával Tornaterem építése	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Az iskolába jelentkezők száma, a diákok tanulmányi átlaga	Pályázat keretében biztosított anyagi erőforrás.	A megvalósítás után önkoprmányzati forrásból hosszú távon fenntartható.	Nincs együttműködés
III. A nők esélyegyenlősége												
8	Munka és magánélet	Munka és magánélet egyensúlyának hiánya	A munka és magánélet egyensúlyának megteremtéséhez segítség nyújtása.	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőséget Elősegítő Nemzeti Stratégia	A nők munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, alternatív és atipikus foglalkoztatási formák támogatása; kifejezetten az anyasággal kapcsolatos nehézségekre megoldást nyújtó előadások szervezése;	Polgármester, családsegítő, Iskoláért, Gyermekekért Alapítvány	2028. 12. 31. (vasárnap)	Előadásokon résztvevők száma	Önkormányzat és az Alapítvány részéről humánerőforrás és anyagi erőforrás, pályázati források.	Hosszú távon, önkormányzati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés

						a női szerep megélését elősegítő programok szervezése						
9	Anyák találkozója	Gyesen, gyeden lévő anyák társas kapcsolatainak hiánya	Az anyák társas kapcsolatainak bővülése	Gazdasági program, Szociális Szolgáltatás tervezési Koncepció	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőség ét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Játszótérfejlesztés, közös családi programok szervezése és tartása	Polgármester, közművelődési szakember	2028. 12. 31. (vasárnap)	Programokon résztvevők száma	Pályázat keretében biztosított anyagi erőforrás, önkormányzati saját forrás a programokhoz	Önkormányzati forrásból hosszútávon fenntartható	Nincs együttműködés
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
10	Foglalkoztatás elősegítése	Alacsony foglalkoztatottság, hátrányos munkaerő-piaci helyzet. A szenior lakosság tudás- és tapasztalati tartalékának nem megfelelő szintű kiaknázása	Az idősek tudáshasznosítása foglalkoztatásukkal	Gazdasági program, szociális Szolgáltatás tervezési Koncepció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Idősügyi Nemzeti Stratégia	Nyugdíjas Szövetkezetekkel történő kapcsolat kialakítása, az érintettek tájékoztatása a lehetőségekről	polgármester, szociális ügyintéző	2028. 12. 31. (vasárnap)	Nyugdíjas munkavállalók száma	Humán erőforrás	Hosszú távon önkormányzati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés
11	Az idősek jóllétének támogatása	Fizikai és mentális állapot romlása, gyakori betegségek	Egészségvédő és egészségmegőrző programok szervezése, az idősek	Gazdasági program, szociális Szolgáltatás tervezési Koncepció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Idősügyi	Egészségvédő és egészségmegőrző programok szervezése	polgármester,	2028. 12. 31. (vasárnap)	Programokon résztvevők száma	Pályázat keretében biztosított anyagi erőforrás,	Hosszú távon önkormányzati forrásból	Lajosmizse Város Önkormányzatával

			szellemi, fizikai és mentális jóllétének támogatása		Nemzeti Stratégia					önkormányzati saját forrás a programokhoz	fenntartható	Társulás által
12	Már működő Nyugdíjas Klub népszerűsítése, helybeli szerveződés segítése	A nyugdíjasok szociális kapcsolatai beszűkültek. Sokan egyedül élnek	Az eddig működő nyugdíjas klub népszerűsítse, hogy minél több aktív, egyedül élő idős kívánjon a részese lenni, így megakadályozva az elmagányosodását az időseknek. A közösségi programok számának növelése, kirándulások szervezése.	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Idősügyi Nemzeti Stratégia	Nyugdíjas Klub létrejöttének támogatása, programok, kirándulások szervezésében történő segítségnyújtás.	Polgármester, közművelődési szakember	2028. 12. 31. (vasárnap)	Résztvevők száma.	Személyi és anyagi erőforrások biztosítása az önkormányzat részéről, pályázati lehetőségek felkutatása, pályázatokon történő részvétel.	Önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható.	Nincs együttműködés
13	Idős lakosok mobilitásának segítése	Közszolgáltatásokhoz és az egészségügyi ellátásokhoz nehezebben férnek hozzá	Az időseknek folyamatos segítségnyújtás. A közszolgáltatásokhoz való nagyobb mértékű és könnyebb	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Idősügyi Nemzeti Stratégia	Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése	polgármester, tanyagondnok	2028. 12. 31. (vasárnap)	Ellátottak száma és esetszám	Személyi és anyagi erőforrások biztosítása az önkormányzat részéről, pályázati lehetőségek	Önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható.	Nincs együttműködés

			hozzáférés biztosítása.							felkutatása, pályázatokon történő részvétel.		
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
14	Középületek, járdák, parkok akadálymentesítése	Középületek megközelítése nem teljes körűen akadálymentesített. Közterületeken nehézkes a közlekedés.	Az intézmények teljes körű akadálymentesítésének kialakítása. A közterületi közlekedés biztonságosabbá tétele.	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Országos Fogyatékosságügyi Program	Középületek átépítése, bővítése az akadálymentesítésnek megfelelően. Közúthálózat és járdák javítása	Polgármester, Intézmények vezetői	2028. 12. 31. (vasárnap)	Sikeres pályázatok adatai	Pályázatokon történő részvétel, pályázati lehetőségek felkutatása.	Pályázatokból, anyagi erőforrás megléte esetén hosszú távon fenntartható	Nincs együttműködés
15	Információáramlás elősegítése	A fogyatékkal élők és családjaik közszolgáltatásokhoz és információhoz való hozzáférési lehetősége korlátozott	Infokommunikációs akadálymentesítés, különösen az önkormányzati honlap átalakítása; Tanyagondnoki szolgáltatás fejlesztése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Országos Fogyatékosságügyi Program	Az átalakított önkormányzati honlap működtetése; Tanyagondnoki szolgáltatás fejlesztése	Polgármester, tanyagondnok	2028. 12. 31. (vasárnap)	Ellátottak száma és esetszám	Személyi és anyagi erőforrások biztosítása az önkormányzat részéről	Hosszú távon önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés
16	Közösségi programok szervezése fogyatékossággal élők és családjuk számára, érzékenyítő rendezvények	Fogyatékossággal kapcsolatos társadalmi aktivitás alacsony	Társadalmi aktivitást ösztönző programok, kezdeményezések támogatása a partnerség, lakossági önszerveződése	Gazdasági program	Országos Fogyatékosságügyi Program	Társadalmi aktivitást ösztönző programok, kezdeményezések támogatása	Polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Programok résztvevőinek száma	Személyi és anyagi erőforrások biztosítása az önkormányzat részéről	Hosszú távon önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés

			k, civil szervezetek és forprofit szereplők társadalmi felelősségvállalásának elősegítésére.									
VI. Településszintű tervek												
17	Belterületi utak, járdák felújítása, építése a mélyszegénységben élők, az idősek, a fogyatékkal élők és a gyermekek közlekedési feltételeinek a javítása, biztonságosabbá tétele érdekében	Az utak kiépítettsége, állapota, hiánya olyan körülmény, ami meghatározza a lakosság – különösen az idősek, a fogyatékkal élők és a gyermekek – mindennapi életvitelét, és biztonságát. A belterületi egy része nem aszfaltozott, illetve felújításra szorul. Az utak építése,javítása, folyamatosan megújuló	Rövid, közép és hosszú távon is a megfelelő életvitel kialakításához szükséges közlekedési feltételek biztosítása	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Országos Fogyatékosságügyi Program	A Belterületen halaszthatatlan: a Málna utca és az Akácfa utca útburkolattal való ellátása, további utcák bevonása az aszfaltozásba. Járdafelújítást is folytatni kell.	Polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Az új vagy a felújított útvonalak hossza. A projekt végrehajtása a következtében a szolgáltatásnak és az utak kapacitásának jelentősen javulnia kell a felújított vonalak mentén.	A tervezett beruházásokat a Magyar Falu Program által elérhető forrásokra alapozva kívánjuk megvalósítani. De hosszabb távon elképzelhető, hogy megnyílhatnak számunkra más pályázati források is.	Saját erőből lenntartható	Nincs együttműködés

		feladat, melynek elmulasztása különösen az esélyegyenlős égi szempontból										
18	Pszichológus és családterapeuta általi támogatás Felsőlajoson	Egyre több a mentális problémával küzdő személy a település valamennyi korcsoportja esetén	A mentális egészség javítása a településen.	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Országos Fogyatékosságügyi Program	Pszichológus, továbbá családterapeuta általi ellátás biztosítása a településen	Polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Ellátottak száma	Személyi és anyagi erőforrások biztosítása az önkormányzat részéről	Hosszú távon önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható	Nincs együttműködés
19	Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése	Szennyvízcsatorna hálózat hiányában körülményes és költséges a szennyvíz elszállítása	A települési folyékony hulladék kezelésének megoldása.	Gazdasági program	Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program	Csatornahálózat kiépítése	Polgármester	2028. 12. 31. (kedd)	Rákötések száma	Pályázat keretében biztosított anyagi erőforrás	Hosszú távon önkormányzati és pályázati forrásból fenntartható	Ladánybene Község Önkormányzatával csatornahálózat fejlesztési önkormányzati társulás „Ladánybene-

												Felsőlajos Szennyvíztársulás” néven

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:
- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,

- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a

figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP

Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.
Az HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Felsőlajos Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Felsőlajos Község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát megvitatta és …… számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:
- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Felsőlajos, 2025. szeptember 09.

Juhász Gyula
polgármester